

**RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

ATASKAITA

UAB RASEINIŲ VANDENYS AUDITAS

2025 m. birželio 30 d. Nr. A-5
Raseiniai

Su audito ataskaita galima susipažinti Raseinių rajono savivaldybės interneto svetainėje adresu www.raseiniai.lt

RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Raseinių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba yra subjektas, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Raseinių rajono savivaldybės turtas ir patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai. Tarnybos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principais. Raseinių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei.

Auditą atliko Savivaldybės kontrolierė Daiva Bružienė, vyresnioji patarėja Asta Pratašienė, vyriausioji specialistė Lina Melėšienė.

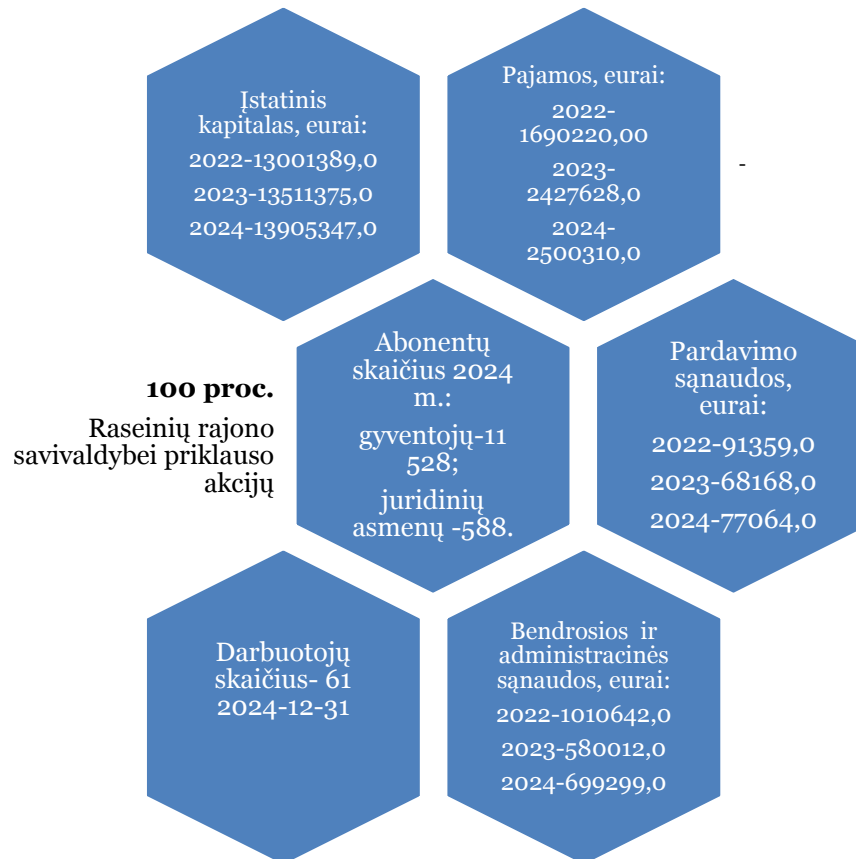
Audito ataskaita pateikta Raseinių rajono savivaldybės kontrolės komitetui, Raseinių rajono savivaldybės merui, Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriui, Bendrovės direktoriui

Turinys

PAGRINDINIAI FAKTAI	5
SANTRAUKA.....	6
IŽANGA	6
AUDITO REZULTATAI.....	7
1. SAVIVALDYBĖJE TOBULINTINA SISTEMA, TINKAMAI ĮGYVENDINTI TURTINIŲ IR NETURTINIŲ TEISIŲ POLITIKĄ SAVIVALDYBĖS VALDOMOSE ĮMONĖSE.....	7
Turtinių ir neturtinių teisių reglamentavimas ir įgyvendinimas Raseinių rajono savivaldybėje tobulintinas.....	7
Savivaldybės vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus funkcijos nesustrateguotos į turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą	9
Lūkesčių raštas 2022-2024 metams nepakankamai išsamus.....	10
2. SAVIVALDYBĖJE TOBULINTINOS PRIELAIDOS TINKAMAM LR VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMUI.....	10
Savivaldybėje įgyvendinamos ne visos LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu priskirtos funkcijos.....	10
Nerengiamos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos	11
2022, 2023, 2024 metais Bendrovės strategijos nebuvo rengiamos	12
Bendrovės veiklos ir plėtros planai sudaromi, neatsižvelgiant į Savivaldybės vandentvarkos infrastruktūros plėtros planą, neatitinka aplinkos ministro patvirtintų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių, neatliepia Savivaldybės lūkesčių rašte išdėstytų Savivaldybės siekių.....	13
Paviršinių nuotekų tvarkymas tobulintinas iš esmės, o priežiūra iš Savivaldybės pusės turi būti stiprinama	15
3. LR NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NUOSTATŲ, FIZINĖS IR VEIKLOS APSAUGOS REIKALAVIMŲ LAIKYMASIS TOBULINTINAS.....	17
4. INVESTICIJŲ DERINIMO, INVESTAVIMO IR INVESTICINIŲ PROJEKTŲ VYKDYMO PROCESAS SAVIVALDYBĖJE TOBULINTINAS	20
Investicijos derinamos ne visais atvejais.....	20
Prieš investuojant į Bendrovę, reikalinga gilesnė analizė.	21
Neužtikrinamas anksčiau įvykdytų projektų tęstinumas.....	22
5. VIDAUS KONTROLĖ BENDROVĖJE TURI TRŪKUMŲ.....	23
Darbo organizavimo sistema tobulintina	23
Bendrovėje vykdomi pirkimai turi trūkumų	27
Pirkimai vykdomi, nepilnai atsižvelgiant į 2022-2026 metų veiklos ir plėtros planą.	27
Ne visais atvejais pasiruošimas pirkimui atitinka viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus:	28
Ne visais atvejais priimti motyvuoti sprendimai neatlikti pirkimo naudojantis CPO paslaugomis.....	28
Bendrovės direktorius nepatvirtino Pirkimų komisijos darbo reglamento.	29
Automobilių degalų degalinėse pirkimas vyko su trūkumais	30

Sutarties sudarymo ir vykdymo srityje ne visais atvejais atitinka viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus	30
Sutartys, turinčios būti sudaromos raštu, atskirais atvejais buvo sudaromos žodžiu	30
Bendrovėje ne visais atvejais laikomasi LR mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo nuostatų	31
Sukurta vidaus kontrolės sistema ne visais atvejais užtikrina, kad viešieji pirkimai būtų vykdomi laikantis jiems keliamų reikalavimų.....	31
Bendrovės pirkimo iniciatoriai dėl mažos vertės pirkimo atlikimo nerengia paraiškų.....	32
Atliekant viešuosius pirkimus Bendrovėje nevykdoma išankstinė finansų kontrolė	32
Ne visais atvejais Bendrovėje yra paskirti asmenys, atsakingi už pirkimo sutarčių vykdymą..	32
Sukurta sistema ne visais atvejais užtikrina veiksmingos ir laiku atliekamos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo laikymosi kontrolės ir priežiūros	33
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	34
PRIEDAI.....	42
Santrumpos	42
Audito apimtis ir metodai	43

PAGRINDINIAI FAKTAI

SANTRAUKA

Turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimas Raseinių rajono savivaldybėje tobulintinas. Vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus nuostatuose funkcija, susijusi su Savivaldybės valdomų įmonių veikla, nurodyta tik kaip koordinuojanti ir kontroliuojanti skyriaus reguliavimo sričiai priskirtų įmonių veiklą bei su jomis susijusius klausimus. Nuostatai nesustrateguoti į turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą.

2021-2024 metų lūkesčių raštas nėra išsamus ir nepilnai atitinka rekomenduojamas Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašo nuostatas, nėra išsamus ir aiškus, nėra siekiantis rimto rezultato, dividendų ir t.t.

Savivaldybėje įgyvendinamos ne visos LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu priskirtos funkcijos. Nerengiamos vandens tiekimo ir nuotekų bei paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiųjų planų įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos. Paviršinių nuotekų tvarkymas tobulintinas, o priežiūra iš Savivaldybės pusės turi būti stiprinama.

Bendrovėje nebuvo rengiamos strategijos, o Bendrovės veiklos ir plėtros planai sudaromi, neatsižvelgiant į Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus, neatitinka aplinkos ministro patvirtintų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių, neatliepia Savivaldybės lūkesčių rašte išdėstytų Savivaldybės siekių.

Investicijų derinimo, investavimo ir investicijų vykdymo procesas turi būti tobulinamas.

Nacionalinio saugumo įstatymo, Viešųjų pirkimų ir kitų įstatymų nuostatų kai kuriais atvejais nesilaikoma. Vidaus kontrolė Bendrovėje turi būti tobulinama ir stiprinama.

IŽANGA

Pagal 4000 TAAIS 23 p. pagrindinis atitikties audito tikslas yra suteikti numatomam naudotojui informacijos apie tai, ar viešieji subjektai laikosi sprendimų, įstatymų, teisės aktų, politikos, principų, nustatytų kodeksų ir sutartų sąlygų.

Gerosios valdysenos principų įgyvendinimas valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse yra svarbi, tačiau sudėtinga iniciatyva. Pagrindinis iššūkis yra rasti pusiausvyrą tarp savivaldybės išpareigojimo aktyviai vykdyti savo nuosavybės funkcijas (tokias kaip finansinių ir kitų tikslų nustatymas ir monitoringas) bei tarp viešųjų paslaugų prieinamumo ir nenutrūkstamo teikimo užtikrinimo.

Dėl šių priežasčių priimami nuosavybės politiką nustatantys teisės aktai, kuriuose aiškiai apibrėžiamos visų savivaldybių valdomų įmonių (toliau- SVĮ) valdyme dalyvaujančių suinteresuotų šalių teisės ir pareigos. Nuosavybės politiką reglamentuojančiuose dokumentuose taip pat apibrėžiama tvarka, pagal kurią formalizuojami kolegialių priežiūros ar valdymo organų narių atrankos procesai, nustatomi tokių organų sudėties ir nepriklausomumo principai. Įtvirtinant nuosavybės funkcijas, **siekama, kad savivaldybė būtų aktyvi turto savininkė ar akcininkė – įmonėms nustatytų tikslus, reikalautų geriausio įmanomo rezultato per veiklos efektyvumo ir skaidrumo didinimą, gerojo valdymo principų diegimą.** Lietuvoje savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo pagrindinės gairės formuojamos vadovaujantis Seimo priimtais įstatymais. Savivaldybės savo – kaip SVĮ savininkės arba akcininkės – funkcijas įgyvendina per savivaldybei atstovaujančias institucijas (savivaldybių administracijas, nuo 2023-04-01 – savivaldybės merus). Bendrą SVĮ ir VVĮ valdymo politiką formuoja Ekonomikos ir inovacijų ministerija, kuri rengia atitinkamus teisės aktus ar jų pakeitimus ir teikia juos Vyriausybei.

Pagrindinis įstatymas, apibrėžiantis savivaldybių turtinių teisių įgyvendinimą, – Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas. Vadovaudamasi tarptautine gerąja patirtimi, Vyriausybė 2007 metais patvirtino SVĮ Nuosavybės gaires, kuriose apibrėžta savivaldybių nuosavybės politika SVĮ atžvilgiu. Vyriausybė priėmė 2007 m. birželio 6 d. nutarimą Nr. 567 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybės valdomose įmonėse“, kuriame nurodyta rekomendacija siekti, kad savivaldybių valdomos įmonės *mutatis mutandis* laikytųsi Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo nuostatų ir kartu su metinių finansinių ataskaitų rinkiniu teiktų informaciją apie jų vykdomus specialiuosius įpareigojimus, kurie nustatomi pagal ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintas rekomendacijas.

SVĮ Nuosavybės gairės yra privalomojo pobūdžio teisės aktas ir nustato savivaldybių, kurios yra SVĮ savininkės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą, o toms savivaldybėms, kurioms priklauso 1/2 ar mažiau įmonės akcijų bei savivaldybės valdomų bendrovių dukterinėms bendrovėms ir paskesnių eilių dukterinėms bendrovėms yra rekomendacinio pobūdžio.

SVĮ Nuosavybės gairėse įtvirtintos trys esminės SVĮ valdymo gerinimo priemonės: **stiprus akcininkas, tinkama įmonių vadovybė bei aiškūs tikslai**. SVĮ Nuosavybės gairėse įtvirtintų nuostatų privalo laikytis visos SVĮ valdyme dalyvaujančios savivaldybių institucijos. Siekiant didesnio SVĮ veiklos efektyvumo ir atskaitomybės, SVĮ Nuosavybės gairėse apibrėžti pagrindiniai principai, kurių laikymasis leidžia stiprinti savivaldybės – kaip akcininko arba savininko – vaidmenį SVĮ valdyme. 2019 metais SVĮ Nuosavybės gairės papildytos punktu dėl lūkesčių raštų SVĮ, nurodant juos teikti periodiškai ne rečiau nei kas 4 metus. Šiuose raštuose savivaldybei atstovaujanti institucija turi įvardinti **aiškius tikslus – savivaldybės lūkesčius, konkrečių tikslų pasiekimo matavimo rodiklius, prisidedančius prie savivaldybės strateginiuose planavimo dokumentuose numatytų tikslų įgyvendinimo**.

SVĮ Nuosavybės gairėse nurodoma, kad savivaldybei atstovaujanti institucija privalo siekti, jog būtų užtikrintas savivaldybės valdomos įmonės veiklos teisėtumas, ekonomiškumas, efektyvumas, rezultatyvumas ir skaidrumas, strategijos ir veiklos planų įgyvendinimas, turto apsauga, informacijos ir ataskaitų patikimumas ir išsamumas, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymasis ir visų su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymas. Nuo 2019 metų atsiradus įpareigojimui Valdymo koordinavimo centrui kiekvienais metais rengti ir skelbti SVĮ veiklą apibendrinančias metines ataskaitas, SVĮ akcininkai turi papildomą įrankį įmonių veiklos stebėsenai ir kontrolei vykdyti.

AUDITO REZULTATAI

1. SAVIVALDYBĖJE TOBULINTINA SISTEMA, TINKAMAI ĮGYVENDINTI TURTINIŲ IR NETURTINIŲ TEISIŲ POLITIKĄ SAVIVALDYBĖS VALDOMOSE ĮMONĖSE

Turtinių ir neturtinių teisių reglamentavimas ir įgyvendinimas Raseinių rajono savivaldybėje tobulintinas.

Savivaldybė, dalyvaujama valdomos įmonės valdyme, turi siekti verslo vertės augimo, dividendų ar pelno įmokos pajamingumo, Savivaldybės strateginių tikslų ar kitų tikslų įgyvendinimo.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau - VSTVNDĮ) 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybių, kaip savivaldybės įmonių, akcinių bendrovių, uždarytųjų akcinių bendrovių, viešųjų įstaigų ir kitos teisinės formos juridinių asmenų dalyvio, turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendina savivaldybių vykdomosios institucijos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 „Dėl Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 2.1 papunktyje numatyta, jog Aprašo nuostatos privalomos savivaldybės valdomoms įmonėms, kaip jos apibrėžtos VSTVNDĮ.

Aprašo 8 p. nurodyta, kad siekdama užtikrinti sklandžią savivaldybės valdomų įmonių veiklą, kontrolę ir šių įmonių veiklos skaidrumą, **savivaldybės vykdomoji institucija:**

8.1. *ne rečiau kaip kas 4 metus* pateikia savivaldybės valdomai įmonei lūkesčių raštą, kurio tikslas – nustatyti savivaldybės lūkesčius, tikslus ir jų matavimo rodiklius, susijusius su konkrečia savivaldybės valdoma įmone ir prisidedančius prie savivaldybės strateginiuose planavimo dokumentuose nurodytų tikslų pasiekimo;

8.2. prižiūri, kad savivaldybės valdomos įmonės, atsižvelgdamos į Aprašo 8.1 papunktyje nurodyto lūkesčių rašto turinį, *rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas*;

8.3. siekia, kad savivaldybės valdomose įmonėse, vadovaujantis vidaus kontrolei taikomais reikalavimais, nustatytais Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme, būtų nustatyta *veiksminga vidaus kontrolės sistema, kuri padėtų užtikrinti savivaldybės valdomos įmonės veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir skaidrumą, strategijos ir veiklos planų įgyvendinimą, turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi ir visų su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą*;

8.4. organizuoja informacijos skelbimą ir jos nuolatinį atnaujinimą savivaldybės interneto svetainėje pagal viešosios įstaigos Valdymo koordinavimo centro patvirtintą savivaldybių viešinamos informacijos apie savivaldybių valdomų įmonių ir dukterinių bendrovių veiklą ir rezultatus formą.

Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. A1-41 buvo patvirtintas tvarkos aprašas dėl Raseinių rajono savivaldybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybės valdomose įmonėse, kuris 2024-12-30 Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A1-717 buvo pripažintas netekusiu galios.

Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. liepos 27 d. sprendimu Nr. TS-221 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės turtinių ir neturtinių teisių bei pareigų įgyvendinimo Savivaldybės valdomose įmonėse“, vadovaujantis Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 „Dėl Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“, Raseinių rajono savivaldybės merui pavesta atstovauti Raseinių rajono savivaldybei įgyvendinant Savivaldybės kaip Savivaldybės valdomos įmonės akcininko turtines ir neturtines teises bei pareigas Savivaldybės valdomose įmonėse. Tuo pačiu sprendimu Savivaldybės taryba nustatė Savivaldybės tarybos bei Savivaldybės mero kompetenciją.

Audito atlikimo laikotarpiu Raseinių rajono savivaldybės taryba 2025 m. vasario 13 d. panaikino 2023 m. liepos 27 d. sprendimą Nr. TS-221 ir sprendimu Nr. TS-35 patvirtino Raseinių rajono savivaldybės valdomų įmonių strategijų rengimo, tvirtinimo, atsiskaitymo ir pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarkos aprašą ir įpareigojo Raseinių rajono savivaldybės valdomų įmonių vadovus, rengiant įmonių strategijas vadovautis šio sprendimo 1 punkte nurodytu tvarkos aprašu.

Audito metu nustatyta, kad buvo panaikintos senos nuostatos, o nustatyta tarybos kompetencija tik atkartoja LR vietos savivaldos įstatyme nustatytas Tarybos ir mero funkcijas, bet nedetalizuoja turtinių ir neturtinių teisių, kurios nurodytos LR akcinių bendrovių įstatymo 15 str., kituose teisės aktuose, atskleistos EBPO rekomendacijose, įgyvendinimo proceso.

Nei aktualioje, nei ankstesnės redakcijos Raseinių rajono savivaldybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybės valdomose įmonėse tvarkose neaišku, kaip Savivaldybės valdoma įmonė įgyvendintų Savivaldybės siekiamus tikslus ir keliamus lūkesčius bei užtikrintų tinkamą Savivaldybės investuoto kapitalo grąžą. Savivaldybėje dividendų politika nepatvirtinta. Nėra aišku, kaip priimami sprendimai dėl Savivaldybės valdomos įmonės veiklos tikslų, misijos, vizijos, ilgalaikių tikslų ir jų įgyvendinimo finansavimo šaltinių nustatymo, o patvirtinus Savivaldybės valdomos įmonės strategiją ir metinius veiklos planus, kas ir kaip reguliariai prižiūrėtų, kaip įgyvendinami jų priimti sprendimai, ir ar parengtos jų įgyvendinimo metinės ataskaitos; Kokie veiksmai ir pasekmės, nepasiekus Savivaldybės valdomos įmonės tikslų ar juos pasiekus tik iš dalies.

Raseinių rajono meras 2024 m. sausio 17 d. potvarkiu Nr. M-60 patvirtino nuostatas dėl valstybės ir savivaldybių turto naudojimo įmonės veiklai priežiūros sugriežtinimo Savivaldybės valdomose įmonėse ir pavedė Raseinių rajono savivaldybės valdomų įmonių vadovams:

1.1. parengti ir patvirtinti atnaujintus įmonių vidaus kontrolės tvarkos aprašus, sugriežtinant reikalavimus dėl įmonių valdomo valstybės ir savivaldybės turto naudojimo tik įmonės veiklai; 1.2. paskirti įmonėje atsakingus asmenis už turto naudojimo priežiūrą.

Iki 2022-11-09 Bendrovėje buvo sudaryta Valdyba, kuri neteko savo įgaliojimų Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriui 2022-11-09 priėmus įsakymą Nr. A1-1463 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės uždarytų akcinių bendrovių valdybų narių atšaukimo“ bei patvirtinus naujus bendrovės įstatus Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. A1-1567 „Dėl UAB „Raseinių vandenys“ pakeistų įstatų patvirtinimo“ ir įregistravus juos RC.

Kaip pažymėjo Valdymo koordinavimo centras¹, išformuojami SVĮ kolegialūs organai didina riziką dėl tinkamo skaidrumo principų laikymosi.

Savivaldybės vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus funkcijos nesustrateguotos į turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą

Vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus nuostatuose² funkcija, susijusi su Savivaldybės valdomų įmonių veikla, nurodyta tik kaip koordinuojanti ir kontroliuojanti skyriaus reguliavimo sričiai priskirtų įmonių veiklą bei su jomis susijusius klausimus (Nuostatų 10.1 p.). Nuostatuose visiškai neaišku, apie kokias reguliavimo sritis kalbama ir kaip jos ir kam yra priskiriamos.

Nuostatuose formuluotė neaiški ir nesustrateguota į turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą (pagal nuostatas net galima daryti išvadą, kad nesuprantama, kas yra turtinės ir neturtinės teisės); **neaišku:**

- *kas gauna, analizuoja ir apibendrina Savivaldybės valdomų įmonių atskleidžiamą informaciją, įskaitant įmonės finansinių ataskaitų rinkinius, audito išvadas ir audito ataskaitas, Savivaldybės valdomų bendrovių metinius pranešimus, Savivaldybės įmonių metines veiklos ataskaitas, taip pat veiksmus pateikiant finansinių ataskaitų rinkinius, metinius pranešimus, veiklos ataskaitas ir kitą informaciją atitinkamoms institucijoms ir viešai skelbia atitiktą Aprašui, kuris turi būti, teikia vertinimą ir apibendrinimą, savo išvadas ir pasiūlymus Tarybai, Merui, Administracijos direktoriui ir kitiems subjektams, jei tai numatyta tų subjektų veiklą reglamentuojantys teisės aktai;*
- *kas stebi ir analizuoja Savivaldybės valdomų įmonių veiklos finansinius ir nefinansinius rodiklius, teikia pasiūlymus Tarybai, Merui, Administracijos direktoriui dėl Savivaldybės valdomų įmonių veiklos veiksmingumo didinimo;*
- *kas apibendrina Savivaldybės valdomų įmonių valdymo praktiką, rengia pasiūlymus Tarybai, Merui, Administracijos direktoriui dėl Savivaldybės valdomų įmonių valdymo politikos tobulinimo, teikia ataskaitas Tarybai apie Savivaldybės valdomų įmonių veiklą;*

¹ <https://lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/10/G3WLSiFHwEs.pdf>, 18 psl.

² Patvirtinti Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024-01-04 įsakymų Nr. A2-52.

- kas kaupia ir apibendrina gerąją valdysenos praktiką;
- kas atlieka teisės aktų taikymo stebėseną (monitoringą) ir analizę, teikia su tuo susijusias rekomendacijas Tarybai;
- kas skaičiuoja siektinus Savivaldybės valdomų įmonių kapitalo gražos rodiklius ir teikia juos Vykdomajai institucijai;
- Kas ir iki kada rengia apibendrinamąją metinę ataskaitą apie Savivaldybės valdomas įmones ir jų veiklą, vertina Savivaldybės valdomų įmonių atskleidžiamos informacijos, metinių pranešimų, metinių veiklos ataskaitų, veiksmų pateikiant metinius pranešimus ir (ar) veiklos ataskaitas, finansinių ataskaitų rinkinius atitinkamoms institucijoms ir skelbiant;

Lūkesčių raštas 2022-2024 metams nepakankamai išsamus

Savivaldybių turitinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo naujoje redakcijoje³ numatyta, kad savivaldybės vykdomoji institucija turi ne rečiau kaip kas 4 metus savivaldybės valdomai įmonei pateikti lūkesčių raštą, kurio tikslas – nustatyti savivaldybės lūkesčius, tikslus ir jų matavimo rodiklius, susijusius su konkrečia savivaldybės valdoma įmone. Savivaldybės vykdomoji institucija prižiūri, kad savivaldybės valdomos įmonės, atsižvelgdamos į lūkesčių raštą, rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas⁴, minėti lūkesčių raštai turėtų būti pagrindu rengiant ir peržiūrint įmonių strateginius veiklos planus.

LRV 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 patvirtinto Savivaldybių turitinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašo 3.2 p. rekomendavo savivaldybėms rengiant lūkesčių raštus *mutatis mutandis* vadovautis Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2022 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 4-721 „Dėl Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis dėl valstybės valdomų įmonių lūkesčių raštų turinio reikalavimų.

Audito metu nustatyta, kad 2021-2024 metų lūkesčių raštas nebuvo išsamus ir nepilnai atitiko rekomenduojamas Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašo nuostatas, nebuvo išsamus ir aiškus, nebuvo siekiantis rimto rezultato, dividendų, nebuvo aišku, kokie plėtros, socialinės atsakomybės, klientų aptarnavimo kokybės, inovatyvumo, efektyvumo, lyderystės, rizikų valdymo, gerosios valdysenos lūkesčiai. Savivaldybėje nėra apspręsta, kas ir iki kada rengia lūkesčių raštus.

2. SAVIVALDYBĖJE TOBULINTINOS PRIELAIDOS TINKAMAM LR VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMUI

Savivaldybėje įgyvendinamos ne visos LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu priskirtos funkcijos

LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nustato Savivaldybių institucijų kompetenciją geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje. Šio įstatymo 10 straipsnio 2 d. nurodyta, kad Savivaldybės vykdomoji institucija:

- tvirtina paviršinių nuotekų tvarkytojo veiklos planus, kai nesudaroma įmonių valdyba (10 straipsnio 2 d. 1 p.). Audito metu nustatyta, kad paviršinių nuotekų tvarkytojo veiklos planai nėra tvirtinami.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. kovo 28 d. nutarimo Nr. 313 „Dėl savivaldybių turitinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2.4. p.

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. kovo 28 d. nutarimo Nr. 313 „Dėl savivaldybių turitinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“, 9.2 p.

- koordinuoja ir prižiūri geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje (10 straipsnio 2 d. 3 p.). Audito metu nustatyta, kad Savivaldybėje nėra tvarkos, kaip ir kas turi vykdyti šią funkciją.
- Nuotekų tvarkymo informacinėje sistemoje organizuoja informacijos teikimą apie šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą (10 straipsnio 2 d. 6 p.). Audito metu nustatyta, kad Savivaldybėje nėra tvarkos, kaip ir kas turi vykdyti šią funkciją.
- siekdama užtikrinti individualiųjų nuotekų tvarkymo priežiūrą, aplinkos ministro nustatyta tvarka Nuotekų tvarkymo informacinėje sistemoje organizuoja duomenų apie išduotus statybą leidžiančius dokumentus, kuriais leidžiama įrengti individualius nuotekų valymo ar kaupimo įrenginius, teikimą (10 straipsnio 2 d. 8 p.). Audito metu nustatyta, kad Savivaldybėje nėra tvarkos, kaip ir kas turi vykdyti šią funkciją.
- organizuoja patikrą, ar asmenys, individualiai tvarkantys nuotekas, turi apmokėjimą už sukauptų nuotekų transportavimą patvirtinančius dokumentus arba viešąją sutartį su geriamojo vandens tiekėju ar garantiniu vandens tiekėju, arba sutartį su nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiu asmeniu arba individualiųjų nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiu asmeniu, ar individualiųjų nuotekų valymo įrenginių priežiūra (eksploatacija) vykdoma aplinkos ministro tvirtinamų nuotekų kaupimo rezervuarų ir septikų įrengimo, eksploatavimo ir kontrolės tvarkos apraše ir nuotekų valymo įrenginių taikymo reglamente nustatyta tvarka (10 straipsnio 2 d. 9 p.). Audito metu nustatyta, kad Raseinių rajono savivaldybės taryba 2015 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. TS-211 patvirtino Raseinių rajono savivaldybės teritorijų, kuriose nėra centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, nuotekų tvarkymo taisykles. **Atkreiptinas dėmesys**, kad šiame tvarkos apraše atlikti patikrinimus, ar vietinių nuotekų šalinimo įrenginių savininkai ir naudotojai turi apmokėjimą už nuotekų išvežimą patvirtinančius dokumentus, ar tinkamai eksploatuoja vietinius nuotekų šalinimo įrenginius nurodyta jau senokai **nebeegzistuojančiam** Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir ūkio departamento Architektūros ir teritorijų planavimo skyriui.
- kas 10 metų organizuoja vertinimą, ar infrastruktūros plėtros planuose nustatytos aglomeracijų ribos ir viešosios geriamojo vandens tiekimo teritorijos atitinka realią situaciją, prireikus inicijuoja šių planų keitimą (10 straipsnio 2 d. 10 p.). Audito metu nustatyta, kad Savivaldybėje nėra tvarkos, kaip ir kas turi vykdyti šią funkciją.
- organizuoja savivaldybės teritorijoje nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių inventorizaciją ir duomenų teikimą Nuotekų tvarkymo informacinėje sistemoje aplinkos ministro nustatyta tvarka (10 straipsnio 2 d. 11 p.). Audito metu nustatyta, kad Savivaldybėje nėra tvarkos, kaip ir kas turi vykdyti šią funkciją.

Nerengiamos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planas – specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kuriame pagal teritorijų planavimo lygmenį ir uždavinius nustatomos aglomeracijos, viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo ir (arba) paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptys, nurodomos šios infrastruktūros plėtros įgyvendinimo etapai (eiga, eiliškumas) ir finansavimo šaltiniai⁵.

Raseinių rajono savivaldybės taryba 2019-12-19 sprendimu Nr. TS-370 patvirtino Raseinių rajono savivaldybės paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą.

2021-10-28 sprendimu Nr. TS-261 patvirtino Raseinių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą (toliau – Specialusis planas). Specialusis planas paskelbtas Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų

⁵ LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 2 str. 15 p.

planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (TPDRIS, teritorijų planavimo dokumento proceso numeris S-RJ-72-20-561).

Vadovaujantis *Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių*⁶ 44 p., patvirtinus planą, planavimo organizatorius (7 p. nurodo, kad tai administracijos direktorius) arba jo įgaliotas asmuo, atlikdamas sprendinių įgyvendinimo stebėseną, nuolat kaupia ir analizuoja informaciją, kuriose gyvenamosiose vietovėse renovuota ar pastatyta geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, ir kiek yra šių sistemų, prisijungusių gyventojų ir gyventojų, kuriems sudaryta galimybė prisijungti prie naujai įrengtos geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo infrastruktūros, apie finansavimo poreikį, teritorijos raidos tendencijas ir jų įtaką įgyvendinant plano sprendinius, iki kitų metų kovo 31 (iki 2025-01-01 – sausio 31) dienos parengia stebėsenos ataskaitą. Ši ataskaita rengiama už kiekvienus metus. Parengta ataskaita turi būti skelbiama savivaldybės interneto svetainėje.

Audito metu nustatyta, kad Savivaldybėje nėra rengiamos nei paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros, nei vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų stebėsenos ataskaitos; nėra paskirto už tai atsakingo asmens.

2022, 2023, 2024 metais Bendrovės strategijos nebuvo rengiamos

Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai vykdyti organizacijos misiją, pasiekti nustatytus tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius ir materialinius bei personalo išteklius. Savivaldybės valdomos įmonės turi turėti aiškius strateginius planus, kurie būtų komunikacijos priemonė tarp savivaldybės ir įmonių valdymo ir priežiūros organų bei vadovų priemonė. Strategijose įmonės turi nurodyti kryptis, kuriomis plėtos savo veiklą, ilgalaikius ir trumpalaikius tikslus bei konkrečius rodiklius, kuriais bus matuojami siekiami tikslai. Plane, be tikslų ir rodiklių, turi būti nurodyta strateginių projektų įtaka įmonės vertei, jų finansavimo šaltiniai, įmonės aplinkos analizė, turimi ištekliai ir kt.

Raseinių rajono savivaldybės taryba 2018 m. birželio 29 sprendimu Nr. TS-242 patvirtino Raseinių rajono savivaldybės uždaryjū akcinių bendrovių ir savivaldybės įmonių **strategijų** rengimo, tvirtinimo, atsiskaitymo ir pasiektų tikslų vertinimo tvarkos aprašą. (Neteko galios 2025 02 13 Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-34; sekančiu sprendimu Nr. TS-35 buvo patvirtintos naujos Strategijų rengimo, tvirtinimo, atsiskaitymo ir pasiektų tikslų vertinimo taisyklės).

Šis aprašas nustatė uždaryjū akcinių bendrovių ir savivaldybės įmonių trumpos trukmės, neviršijančios ketverių metų, strategijų struktūrą, jų rengimo bei atsiskaitymo už vykdymo rezultatus ir pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarką. Strategijų sudarymas leidžia kryptingai planuoti įmonės veiklą, ją analizuoti ir vertinti, efektyviai paskirstyti finansinius, materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius, geriau kontroliuoti, kaip įgyvendinami įmonės strateginiai tikslai.

Aprašo 15 p. nurodė, kad rengiant įmonės strategiją, kartu turi būti rengiami ir finansiniai planai, rodantys, *kaip įgyvendinus strategiją kis įmonės finansinė padėtis per planuojamąjį laikotarpį*. 27 p. nurodo, kad Savivaldybės uždarysios akcinės bendrovės bei savivaldybės įmonės rengdamos strategijas turi naudoti Savivaldybės tarybos patvirtintas finansinio plano formas (1 – 8 priedai).

Šio tvarkos aprašo 4 p. nurodo, kad Įmonės vadovas rengia 4 metų strategiją, kuri kasmet atnaujinama. Rengdamas strategiją, įmonės vadovas išanalizuoja ir įvertina aplinką bei išteklius (veiklos kontekstas), suformuoja misiją, numato strateginius tikslus, uždavinius ir priemones bei pasiūlo tikslų vertinimo kriterijus – konkrečius rodiklius. Įmonės veikla planuojama atsižvelgiant į su įmonės veikla susijusių planavimo dokumentų nuostatas, turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius misijai vykdyti ir užsibrėžtiems strateginiams tikslams pasiekti.

Iki kiekvienų metų gegužės 1 d. įmonės teikia Savivaldybės merui strategijos įgyvendinimo metines ataskaitas – įmonės veiklos per ataskaitinį laikotarpį apžvalgą.

⁶ Patvirtintos LR aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-636 (su vėlesniais pakeitimais).

Audito metu nustatyta, kad Bendrovė nesilaikė minėto Tarybos sprendimo nuostatų ir neparengė 2022, 2023, 2024 metų strategijų, nebuvo pildomos 27 p. nurodytos lentelės; kartu neparengė finansinių planų, parodančių, kaip įgyvendinus strategiją, keistųsi įmonės finansinė padėtis per planuojamą laikotarpį. Nesant strategijos, nebuvo rengiamos strategijos įgyvendinimo metinės ataskaitos.

Atkreiptinas dėmesys, kad nepatvirtinus Bendrovės strategijos, nelieka galimybės, baigiantis vadovo kadencijai, įvertinti Įmonės veiklos atitiktį jai nustatytiems veiklos tikslams.

Analizuojant Bendrovės pateiktas 2022, 2023 metų veiklos ataskaitas, atrodo, kad ne Bendrovė vykdo Savivaldybės nuleistus tikslus ir užduotis, bet pati Bendrovė formuoja finansines užduotis Savivaldybei. Ir visiškai neteikiama informacija, kaip patys efektyvina veiklą, kaip didina suteikiamų paslaugų apimtį ir paslaugų efektyvumą, kaip mažina sąnaudas, kaip užtikrina papildomų finansavimo šaltinių bei investicijų, mažinančių paslaugų sąnaudas, gerinančių produkcijos ar paslaugų kokybę, darbuotojų darbo sąlygas pritraukimą.

Tvarkos aprašo 28 p. nurodyta, kad Raseinių rajono savivaldybės administracijos padalinys (pagal jo kuriojamą sritį) stebi ir analizuoja, kaip vykdomos Aprašo nuostatos, ir pagal analizės rezultatus teikia pasiūlymus Savivaldybės merui. Tačiau niekas neanalizavo, kaip yra vykdomos Tvarkos aprašo nuostatos. Pasak skyriaus atsakingų darbuotojų, tai lėmė darbuotojų kaita.

Bendrovės veiklos ir plėtros planai sudaromi, neatsižvelgiant į Savivaldybės varentvarkos infrastruktūros plėtros planą, neatitinka aplinkos ministro patvirtintų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių, neatliepia Savivaldybės lūkesčių rašte išdėstytų Savivaldybės siekių

Veiklos planai turi būti rengiami, vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 33 straipsnio 4 dalimi, Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-11, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika, patvirtinta Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3-92.

LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 33 str. 4 d. nurodo, kad Geriamojo vandens tiekėjai, paviršinių nuotekų tvarkytojai sąnaudas ir pajamas planuoja pagal savivaldybių tarybų patvirtintus infrastruktūros plėtros planus ir veiklos planus, parengtus pagal LR aplinkos ministro tvirtinamas geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisykles. Veiklos planai rengiami ne trumpesniai kaip 5 metų laikotarpiui ir tvirtinami geriamojo vandens tiekėjo arba paviršinių nuotekų tvarkytojo valdybos (jeigu valdyba nesudaroma, – savivaldybės vykdomosios institucijos). Veiklos planuose aprašoma vykdoma veikla, nuosavybės teise valdomas turtas, veiklos kryptys, reikalingos investicijos, infrastruktūros eksploatavimo sąlygos, racionalaus gamtos išteklių naudojimo, aplinkos taršos mažinimo, paslaugų kokybės gerinimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros, išpirkimo, renovacijos priemonės ir įgyvendinus šias priemones geriamojo vandens tiekėjo, paviršinių nuotekų tvarkytojo planuojamų eksploatacinių sąnaudų ir pardavimo pokyčiai, nurodomas lėšų poreikis veiklos planams įgyvendinti, finansavimo šaltiniai ir prognozuojamas poveikis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainoms, pateikiama kita informacija, reikalinga patikimam ir saugiam abonentų ir vartotojų aprūpinimui geriamuoju vandeniu ir nuotekų tvarkymo paslaugomis, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugomis užtikrinti.

LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 str. 12 p. nurodo, kad Geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo veiklos planas (toliau – veiklos planas) – veiklos planavimo dokumentas, sudaromas ne trumpesniai kaip penkerių metų laikotarpiui, kuriame numatomos geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo arba viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo, arba regioninio viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo, arba paviršinių nuotekų tvarkytojo veiklos plėtros kryptys, terminai ir reikalingos investicijos.

Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių⁷ 5 P.: **Veiklos plano rengimo tikslas** – planuoti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo veiklą, kad būtų įgyvendintas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas siekis, kad visi savivaldybės gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas, būtų užtikrintas aplinkos taršos mažinimas buitinėmis, komunalinėmis ir (arba) paviršinėmis nuotekomis.

8. Veiklos plane turi būti aprašyta:

8.1. veiklos vykdytojo vykdoma veikla;

8.2. nuosavybės teise valdomas turtas;

8.3. geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ar paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimo sąlygos;

8.4. veiklos vykdytojo veiklos atnaujinimo ir (ar) rekonstravimo darbų ir (ar) modernizavimo ir (ar) plėtros kryptys, terminai ir reikalingos investicijos;

8.5. racionalaus gamtos išteklių naudojimo, aplinkos taršos mažinimo priemonės;

8.6. geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ar paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės gerinimo priemonės;

8.7. geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ar paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros, išpirkimo, renovacijos priemonės, jas įgyvendinus – veiklos vykdytojo planuojamų eksploatacinių sąnaudų ir pardavimo pokyčiai;

8.8. reikalingos investicijos veiklos planui įgyvendinti ir prognozuojamos sąnaudos;

8.9. finansavimo šaltiniai (savivaldybių biudžetų lėšos, valstybės biudžeto lėšos, geriamojo vandens tiekėjo lėšos, abonentų ir vartotojų lėšos, sumokėtos už suteiktas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugas, abonentų lėšos, sumokėtos už suteiktas paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugas, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos, kreditai geriamojo vandens tiekimui ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymui finansuoti, užsienio šalių, tarptautinių organizacijų, finansinių institucijų ir Lietuvos Respublikos asmenų tiksliniai įnašai, kitos teisės aktų, reguliuojančių finansinius šaltinius, nustatyta tvarka gautos lėšos);

8.10. prognozuojamas poveikis geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ar paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainoms:

8.11. informacija, kurios reikia, kad abonentai ir vartotojai būtų patikimai ir saugiai aprūpinti geriamuoju vandeniu, nuotekų tvarkymo paslaugoms suteikti ar paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimui užtikrinti;

8.12. investicinės priemonės ir terminai, jei nustatyta, kad viršyti taršos leidime ar taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidime nustatyti leistinos taršos (kiekio ir (ar) koncentracijos) normatyvai;

8.13. investicinės priemonės ir terminai geriamojo vandens saugai ir kokybei užtikrinti, kai geriamojo vandens kokybės rodikliai neatitinka Lietuvos higienos normos HN 24:2023 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2023 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai patvirtinimo“, reikalavimų.

Audito metu nustatyta, kad UAB Raseinių vandenys 2022-2026 m. veiklos ir plėtros planas⁸ parengtas, nepilnai laikantis LR aplinkos ministro 2015-01-08 įsakymu Nr. D1-11 patvirtintų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių, nes patvirtintame plane nurodytos tik lėšos Investicijų ir plėtros projektams įgyvendinti bei Ilgalaikiam turtui įsigyti ir atnaujinti (renovuoti), tačiau nenurodoma atliekamų investicijų prognozuojama įtaka geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kainai bei visa kita

⁷ Patvirtintos LR aplinkos ministro 2015 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-11 (su vėlesniais pakeitimais).

⁸ Patvirtintas Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. kovo mėn. 17 d. įsakymu Nr. A1-342

geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklėse nurodyta informacija.

Planas sudarytas, neatsižvelgiant į Raseinių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų bei paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuosius planus ir nei žodžiu neužsimenama, kaip bus įgyvendinami Savivaldybės lūkesčiai.

Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių 13 p. nurodo, kad savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimas dėl veiklos plano patvirtinimo ir patvirtintas veiklos planas skelbiami savivaldybės, veiklos vykdytojo interneto svetainėje. Audito metu nustatyta, kad Savivaldybės interneto svetainėje planai neskelbiami.

Paviršinių nuotekų tvarkymas tobulintinas iš esmės, o priežiūra iš Savivaldybės pusės turi būti stiprinama

Paviršinių nuotekų tvarkymo būtinybė yra susijusi su siekiamybe mažinti aplinkos taršą. Paviršinės nuotekos patenka į paviršinius arba gruntinius vandenis, yra daromas žalingas poveikis vandens kokybei ir prastėja vandens ekosistemų ir kitų ekosistemų, tiesiogiai priklausomų nuo vandens, būklė. Atsižvelgiant į tokią situaciją, paviršinių nuotekų tvarkymas yra būtinas ir reikšmingas siekiant apsaugoti aplinką nuo taršos. Į aplinką išleidžiamų paviršinių nuotekų užterštumas negali viršyti Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamente nustatytų reikalavimų.

LR geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo 13 straipsnis nurodo, kad paviršinių nuotekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje ir viešojo geriamojo vandens tiekimo regione organizuoja savivaldybių vykdomosios institucijos. Paviršinių nuotekų tvarkymas turi būti vykdomas, remiantis Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. D1-193.

2019-12-19 Raseinių rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. TS-370 patvirtino paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą.

Ankstesnėje audito ataskaitos dalyje jau nurodėme, kad Savivaldybėje patvirtinto paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano stebėsenos ataskaitos nerengiamos. Bendrovėje nerengiami nei Paviršinių nuotekų tvarkytojų veiklos planai, nei metiniai veiklos planai. Bendrovės veiklos ir finansinėse ataskaitose apie paviršinių nuotekų tvarkymą neteikiama jokia informacija.

LR geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo 13 straipsnio 3 d. nurodo, kad Savivaldybės teritorijoje paviršines nuotekas tvarko savivaldybės tarybos sprendimu paskirtas viešasis vandens tiekėjas arba kita savivaldybės valdoma įmonė. Paviršinės nuotekos tvarkomos vadovaujantis aplinkos ministro tvirtinamu paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentu. Paviršinių nuotekų tvarkytojai turi atitikti šiuos reikalavimus: 1) turėti galiojantį taršos leidimą arba taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą į aplinką išleisti paviršines nuotekas; 2) nuosavybės teise ar kitaip teisėtai valdyti ir (arba) naudoti paviršinėms nuotekoms tvarkyti reikalingą infrastruktūrą savivaldybės teritorijoje, kurioje planuoja teikti paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugas.

Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių⁹ 1 priedas numato kriterijus, kuriuos atitinkančių įrenginių eksploatacijai reikia leidimo dalies nuotekų tvarkymui ir išleidimui.

Raseinių rajono savivaldybės taryba 2018 m. spalio 25 d. sprendimu Nr. TS-348 skyrė UAB „Raseinių vandenys“ Raseinių rajono savivaldybės teritorijoje paviršinių nuotekų tvarkytoja ir pavedė jai vykdyti paviršinių nuotekų tvarkymą.

Audito metu nustatyta, kad Aplinkos apsaugos agentūra Taršos leidimą yra išdavusi tik Ariogalos mstl. (registracijos Nr. 7/8/TL-K.7-39/2023). Raseinių mieste ir visoje Savivaldybės teritorijoje paviršinių nuotekų tvarkymui taršos leidimų nėra. Mūsų manymu, Raseinių miestas atitinka Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių 1 priedo 1.2 ir 1.3 p. kriterijus, todėl turėtų būti kreipiamasi į Aplinkos apsaugos agentūrą dėl taršos leidimo gavimo Raseinių miesto teritorijoje.

⁹ Patvirtintos LR aplinkos ministro 2014-03-06 Nr. D1-259 (su vėlesniais pakeitimais).

2019-12-19 Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-370 patvirtintame paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiajame plane buvo atkreiptas dėmesys, kad paviršinės (lietaus) nuotekos Raseinių rajono savivaldybės teritorijoje *praktiškai nebuvo tvarkomos*. Paviršinių (lietaus) nuotekų tinklai įrengti tik didžiausiose planuojamos teritorijos gyvenvietėse - Raseinių ir Ariogalos miestuose. Net ir miestuose įrengtos paviršinio vandens surinkimo ir valymo sistemos yra mažiausiai išplėtota inžinerinės infrastruktūros sritis. *Didelis dėmesys turėtų būti skiriamas esamos paviršinio (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros inventorizacijai, tinklų informacinės duomenų bazės sukūrimui bei duomenų apie viešąsias ir privačiąsias teritorijas, iš kurių paviršinės nuotekos išleidžiamos į paviršinių nuotekų nuotakyną, surinkimui.*

LR geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 str. 5 p. nurodo, kad Paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra nuosavybės teise turi priklausyti paviršinių nuotekų tvarkytojui. Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentą¹⁰ nurodo, kad paviršinių nuotekų tvarkymo sistema – paviršinių nuotekų tvarkymui skirtų inžinerinių komunikacijų, įrenginių, statinių sistema, kurią priklausomai nuo nuotekų savybių, nustatytų aplinkos apsaugos reikalavimų ir kitų aplinkybių gali sudaryti paviršinių nuotekų nuotakynas, valymo įrenginiai, nuotekų dumblo (šlamo) tvarkymo įrenginiai, nuotekų išleidimo į aplinką įrenginiai, srauto uždarymo (valdymo) įrenginiai (priemonės), nuotekų apskaitos ir kokybės kontrolės priemonės;

Audito metu nustatyta, kad nors pagal įstatymą, Paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra **nuosavybės teise turi priklausyti** paviršinių nuotekų tvarkytojui, tačiau paviršinių nuotekų infrastruktūros valdymas nepilnai atitinka įstatymo nuostatas, nes Bendrovei jokia teise nepriklauso (pvz., Viduklės mstl., Gamyklos g.; Ariogalos m., Vytauto Maironio g. (ties paštu); Ariogalos m., Vytauto g., Maironio g. (ties restoranu); Raseinių m., Sujainių g.; Raseinių r. sav., Raseinių m., Ateities g. 21 ir t.t.). **Bendrovė neturi tikslios informacijos apie Raseinių miesto bei kitas teritorijas (išskyrus Ariogalos miestą), nuo kurių surenkamos paviršinės nuotekos ir galimai tarši teritorija.**

Bendrovėje neaiškus procesas, kaip vykdomas paviršinių nuotekų surinkimas, transportavimas, valymas, apskaita, išleidimas, valymo metu susidarančio dumblo (šlamo) pirminis tvarkymas.

Paviršinių nuotekų užterštumo kontrolė Bendrovėje turi būti vykdoma pagal taršos šaltinių išleidžiamų į aplinką teršalų monitoringo planą. Audito metu nustatyta, kad Bendrovė neturi tokio plano.

Neaiškios procedūros, kaip sudaromos sutartys dėl paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo su juridiniais asmenimis, kurie naudojami paviršinių nuotekų šalinimo įrenginiais, prijungtais prie UAB „Raseinių vandenys“ prižiūrimos paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros, arba išleidžia paviršines nuotekas į kitą teritoriją, iš kurios paviršinės nuotekos patenka į šią infrastruktūrą. Neaiškus mechanizmas, kaip vykdoma paviršinių (lietaus) ir drenažinių tinklų prijungimų į buitinių nuotekų tinklus kontrolės procedūra. *Per 2022-2024 metus nebuvo išaiškintas nei vienas nelegalių paviršinių nuotekų tinklų pasijungimų į buitinių nuotekų tinklus.*

Paviršinių nuotekų sistemą būtina reguliariai prižiūrėti ir valyti, kad grioviuose nesikaupytų sąnašos, neaugtų žolės ir krūmai, nepakiltų vandens lygis ir neužlietų grioviuose esančių vandens išleidėjų. Nuo paviršinių nuotekų sistemos priežiūros priklauso miesto gatvių būklė, transporto eismo sąlygos liūčių ir polaidžio metu, vandens telkinių ekologinė pusiausvyra.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovė neturi jokios jokios tvarkos ar planų, pagal kuriuos vykdo paviršinio vandens išleistuvų, šulinių, liukų, surinkimo grotelių priežiūros ir remonto darbus (vandens surinkimo grotelių valymas, tinklų plovimas).

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimai¹¹ (toliau – Reikalavimai) nustato geriamojo vandens tiekimo abonentams ir vartotojams tiekiamo geriamojo vandens slėgio, nuotekų (įskaitant paviršinių nuotekų) tvarkymo, abonentų ir vartotojų aptarnavimo, informavimo ir kitus reikalavimus.

¹⁰ Patvirtintos LR aplinkos apsaugos ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. D1-193

¹¹ 2006m. gruodžio 29 d. Nr. D1-639

Reikalavimų 18 p. nurodo, kad Paviršinių nuotekų tvarkytojai privalo:

18.1. suteikti galimybę abonentams telefonu ar elektroniniu paštu susisiekti su paviršinių nuotekų tvarkytoju jo darbo valandomis, po darbo valandų dėl avarijų, gedimo ar kitų skubių bei nenumatytų priežasčių – su avarinės tarnybos darbuotojais. Jeigu paviršinių nuotekų tvarkytojo darbuotojai šiuo paslaugų paviršinių nuotekų tvarkytojo ne darbo valandomis teikti negali, į telefono skambučius turi atsakyti atsakiklis;

18.2. paviršinių nuotekų tvarkytojo interneto svetainėje paskelbti telefono ryšio numerį ir elektroninį pašta, kuriuo būtų galima pranešti apie paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros avarijas;

18.3. savo nustatyta tvarka registruoti ir nagrinėti visus abonentų prašymus ir skundus; metams pasibaigus – atlikti abonentų skundų analizę ir pateikti jos ataskaitą Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai.

19. Paviršinių nuotekų tvarkytojas privalo savo interneto svetainėje skelbti:

19.1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 37 straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodytą informaciją;

1. Informacija apie geriamojo vandens tiekėją, garantinį vandens tiekėją, **paviršinių nuotekų tvarkytoją**, tiekiamo geriamojo vandens ir teikiamų nuotekų tvarkymo paslaugų kokybę, geriamojo vandens saugą ir kokybę, **paviršinių nuotekų tvarkymą, paslaugų teikimo sąlygas ir planuojamus sutarčių pakeitimus**, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, **paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimą, modernizavimą, plėtrą, renovaciją, investicijas į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir renovaciją, paslaugų kainas ir tarifus**, jų struktūrą ir aplinkos ministro tvirtinamame geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimų apraše nurodyta informacija yra vieša, skelbiama geriamojo vandens tiekėjų, garantinių vandens tiekėjų ir **paviršinių nuotekų tvarkytojų interneto svetainėse**. Geriamojo vandens tiekėjų, garantinių vandens tiekėjų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų interneto svetainėse skelbiama informacija atnaujinama, jeigu yra pakeitimų, bet ne rečiau kaip kartą per metus. Informacija apie prieigą prie geriamojo vandens viešosiose erdvėse skelbiama savivaldybės interneto svetainėse. Informacija atnaujinama, jeigu yra pasikeitimų, bet ne rečiau kaip kartą per metus.

3. Keičiantis geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo kainoms, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainoms, geriamojo vandens tiekėjai, garantiniai vandens tiekėjai, **paviršinių nuotekų tvarkytojai viešai (savo interneto svetainėje ar regioninėje spaudoje) informuoja abonentus ir vartotojus apie pasikeitusias ir nustatytas kainas.**

19.2. informaciją apie paviršinių nuotekų tvarkytoją (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinės adresas, telefono ryšio numeriai, interneto svetainė);

19.3. informaciją apie paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kokybę (Reikalavimų 4–6 prieduose nurodyti duomenys);

19.4 informaciją apie paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros avarijas;

19.5. informaciją apie planuojamus paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų pertrūkius ir pokyčius.

20. Reikalavimų 19.1–19.5 papunkčiuose nurodyta informacija skelbiama kartą per metus. Ji atnaujinama, jeigu yra pakeitimų, bet ne rečiau kaip kartą per metus, išskyrus informaciją, nurodytą Reikalavimų 15.2 papunktyje.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje nėra laikomasi Reikalavimų ir jokia informacija apie paviršinių nuotekų tvarkymą nėra skelbiama.

3. LR NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NUOSTATŲ, FIZINĖS IR VEIKLOS APSAUGOS REIKALAVIMŲ LAIKYMASIS TOBULINTINAS

Dėl LR nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų įstatymo

Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų įstatymo tikslas – užtikrinti, kad valstybės nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbūs objektai (įmonės, įrenginiai ir turtas bei ūkio sektoriai) ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių, įrenginių ir turto apsaugos zonose esantis turtas ir teritorija bei ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros valdytojų sandoriai būtų apsaugoti nuo visų galinčių kelti grėsmę nacionalinio saugumo interesams rizikos veiksnių, ir šalinti tokių veiksnių atsiradimo priežastis ir sąlygas.

Pagal šio įstatymo nuostatas, **pirmos kategorijos** nacionaliniam saugumui svarbioms įmonėms priskiriami viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, paskirti Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nustatyta tvarka.

Įstatymo 13 straipsnio 1 d. nurodo, kad nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisijai **privalo pranešti Komisijai apie ketinamus sudaryti sandorius ar jau sudarytų sandorių pakeitimus (išskyrus išimtinai techninio (redakcinio) pobūdžio pakeitimus), kai sandorio vertė viršija 10 procentų praėjusių finansinių metų metinių įmonės pajamų, išskyrus šio straipsnio 8 dalyje nurodytus sandorius.** Šioje dalyje nurodyta sandorio vertė skaičiuojama be pridėtinės vertės mokesčio. Apie sandorio sudarymą taip pat privalo pranešti ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros valdytojai pagal Viešųjų pirkimų įstatymą ar Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymą, *neatsižvelgdami į sandorio vertę, jeigu konkurso metu buvo keliami reikalavimai dėl tiekėjų, subtiekiejų, prekių, paslaugų ar darbų atitikties nacionalinio saugumo interesams.* Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės Komisijos darbo tvarkos apraše nustatyta tvarka privalo pranešti Komisijai apie ketinamus sudaryti sandorius¹², nurodytus Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje, ar tokių jau sudarytų sandorių pakeitimus (išskyrus išimtinai techninio (redakcinio) pobūdžio pakeitimus), neatsižvelgdamos į sandorio vertę.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovė per 2022-2024 m. Bendrovė nei karto nebuvo pranešusi Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisijai apie ketinamus sudaryti sandorius ar jau sudarytų sandorių pakeitimus; o atliekant pirkimus, techninėse specifikacijose nėra nustatomi reikalavimai būsimiems tiekėjams, kad tiekėjo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai nekeltų grėsmės nacionaliniam saugumui.

¹² Viešųjų pirkimų tarnyba, atsižvelgdama į praktikoje pasitaikančias problemas ir neaiškumus dėl kreipimosi į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisiją (toliau – Komisija), o perkančiųjų organizacijų, veikiančių gynybos srityje atveju – į kitas institucijas momento, teikia rekomendacijas (<https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos-3/del-kreipimosi-i-nacionaliniam-saugumui-uztikrinti-svarbiu-objektu-apsaugos-koordinavimo-komisija/>) pirkimo vykdytojams. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme (toliau – VPI) perkančiosioms organizacijoms, veikiančioms gynybos srityje ar valdančioms ypatingos svarbos informacinę infrastruktūrą, ar veikiančioms srityse, kurios laikomos nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbių ūkio sektorių dalimi, įtvirtinta prievolė rengiant su nacionaliniu saugumu susijusių pirkimų technines specifikacijas reikalauti, kad tiekėjo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai nekeltų grėsmės nacionaliniam saugumui. Taip pat šioms perkančiosioms organizacijoms VPI 47 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta prievolė laikyti, kad tiekėjas turi interesų konfliktą, galintį neigiamai paveikti pirkimo sutarties vykdymą, jeigu perkančioji organizacija turi kompetentingų institucijų informacijos, jog tiekėjas ir jo pasitelkiami subtiekiejai turi interesų, galinčių kelti grėsmę nacionaliniam saugumui arba kai Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra priėmusi sprendimą, patvirtinantį, kad ketinamas sudaryti sandoris neatitinka nacionalinio saugumo interesų vadovaujantis Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymu. VPI 92 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad nurodytą informaciją, reikalingą įvertinti, ar perkančiosios organizacijos, veikiančios gynybos srityje ketinama sudaryti pirkimo sutartis keltų grėsmę nacionalinio saugumo interesams, pagal perkančiosios organizacijos kreipimąsi teikia kompetentingos institucijos. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme nurodytais atvejais perkančiosios organizacijos, valdančios ypatingos svarbos informacinę infrastruktūrą, ar veikiančios srityse, kurios laikomos nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbių ūkio sektorių dalimi, turi kreiptis į Komisiją dėl sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikros.

Nors VPI nereglamentuoja, kuriuo momentu perkančioji organizacija turėtų kreiptis į Komisiją (perkančiųjų organizacijų, veikiančių gynybos srityje atveju – į kitas institucijas) dėl atitinkamos išvados pateikimo, pagal susiklosčiusią praktiką perkančiosios organizacijos tokius prašymus teikia nustačiusios pirkimo laimėtoją. Vis dėlto, pažymėtina, kad VPI reguliavimo kontekste pirkimo laimėtojo nustatymas reiškia perkančiosios organizacijos pareigą prieš tai įvertinti tiekėjo ir jo pateikto pasiūlymo atitiktį pagal visas konkrečius pirkimo dokumentų nuostatas, įskaitant atitiktį dėl nacionalinio saugumo interesų. VPT rekomenduoja perkančiosioms organizacijoms prašymus dėl išvados pateikimo pateikti nustačius pasiūlymų eilę ir jau patikrinus potencialaus pirkimo laimėtojo kvalifikacijos reikalavimų bei pašalinimo pagrindų nebuvimą įrodančius dokumentus, o gavus atitinkamą išvadą – nustatyti laimėtoją, atsižvelgiant į pateiktos išvados rezultatus. Tokia rekomenduojama praktika padėtų tinkamai įgyvendinti VPI įtvirtintus skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principus bei išvengti situacijų, kuomet pirkimo laimėtoju pripažintas bei apie tai jau informuotas tiekėjas vėliau, gavus neigiamą kompetentingų institucijų išvadą, būtų šalinamas iš pirkimo procedūrų. Atitinkama rekomendacija taikytina ir pirkimams, atliekamiems pagal Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymą.

Dėl Asmenų, pretenduojančių eiti ar einančių pareigas nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse, atitikties reikalavimų pagal Įstatymo 17 str.:

Vyriausybė arba jos įgaliota institucija nustato asmenų (įskaitant nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros organų narius, valdymo organų narius ir vienasmenius valdymo organus), dirbančių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse ir (arba) su nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiais įrenginiais, taip pat asmenų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie šioje dalyje nurodytų įmonių, įrenginių ir turto ar priimti sprendimus dėl šių įrenginių ir turto funkcionavimo, einamų pareigų sąrašą, kuriame nurodo pareigas, į kurias skiriami ar paskirti asmenys turi atitikti šio straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus.

2 p. nurodo, kad į pareigų sąrašė nurodytas pareigas skiriami arba paskirti asmenys Vyriausybės nustatyta tvarka tikrinami, ar jie atitinka šioje dalyje nustatytus kriterijus, ir negali eiti Pareigų sąrašė nurodytų pareigų, jeigu yra šios aplinkybės:

1) asmuo įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo, nepaisant, ar teistumas išnykęs ar panaikintas;

2) asmuo įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl apysunkio nusikaltimo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;

3) asmuo yra pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksniumi bet kurioje srityje arba jam taikomos priverčiamosios medicinos priemonės;

4) asmuo dėl Lietuvos Respublikai priešišku interesu bendradarbiauja ar yra bendradarbiavęs, palaiko ar palaikė ryšius su užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo tarnyba arba su asmenimis, bendradarbiaujančiais ar palaikančiais ryšius su užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo tarnyba;

5) asmuo dalyvauja ar dalyvavo teroristinės organizacijos ar teroristinės grupės veikloje arba palaiko ar palaikė ryšius su asmeniu, priklausančiu teroristinei organizacijai ar grupei;

6) asmeniui taikomos organizuoto nusikalstamumo prevencijos priemonės pagal Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo prevencijos įstatymą;

7) asmuo per paskutinius 3 metus buvo įrašytas į sveikatos priežiūros įstaigos įskaitą dėl alkoholizmo ar narkomanijos;

8) asmuo daugiau negu vieną kartą per pastaruosius 3 metus buvo baustas už administracinio nusikaltimo, susijusio su alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimu, padarymą; šis punktas taikomas ir tais atvejais, kai asmuo buvo baustas už administracinio teisės pažeidimo, numatyto Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse, patvirtintame 1984 m. įstatymu Nr. X-4449, padarymą.

9) asmuo turi psichinės veiklos sutrikimą, dėl kurių galėtų kilti grėsmė šio įstatymo 4 priedo 1 punkte nurodytos nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę reikšmę turinčios infrastruktūros saugai. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija tvirtina psichinės veiklos sutrikimą, dėl kurių galėtų kilti grėsmė šio įstatymo 4 priedo 1 punkte nurodytos nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę reikšmę turinčios infrastruktūros saugai, sąrašą;

10) asmuo atsisako jį į Pareigų sąrašė nurodytas pareigas skiriančiam ar paskyrusiam nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės vadovui, kolegialiam organui, įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai arba kitam pagal įgaliojimus asmeni į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui (toliau – asmenį į pareigas skiriantis ar paskyręs subjektas) pateikti sutikimą būti tikrinamam šio straipsnio 5 dalyje nurodytų institucijų;

11) šio straipsnio 3 dalyje nurodytos institucijos konstatuoja kitas aplinkybes, dėl kurių asmuo kelia grėsmę nacionalinio saugumo interesams ir negali eiti Pareigų sąrašė nurodytų pareigų.

LR aplinkos ministras 2019 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. D1-257, vadovaudamasis LR nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 17 str. 1 d., patvirtino UAB Raseinių vandenys pareigų sąrašą.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje nebuvo tikrinama, ar aukščiau paminėtame pareigų sąrašė esantys asmenys atitinka Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 17 str. 2 d. kriterijus. Pats Bendrovės vadovas taip pat nebuvo tikrintas.

Įstatymo 17 str. 8 p. nurodo, kad Pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės turi parengti ir patvirtinti rangovų ir (ar) subrangovų darbuotojų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie šių įmonių valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ar turto, pareigų sąrašus ir tikrinti

juose nurodytas pareigas siekiančius eiti ar einančius asmenis, *mutatis mutandis* vadovaudamosi šiame straipsnyje nurodytais kriterijais ir tvarka.

Audito metu nustatyta, kad Įstatymo 17 str. 8 d. nuostatos nebuvo vykdomos.

Dėl fizinės ir veiklos apsaugos reikalavimų

Vyriausybė tvirtina pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kurių fizinę apsaugą vykdo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigos, sąrašą. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 558 patvirtino Konkrečių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą, kurį sudaro:

1. Viešiesiems geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams nuosavybės teise priklausančios ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos vandenvietės: vandens išgavimo įrenginiai; vandens tiekimo siurblinės; vandens gerinimo įrenginiai; geriamojo vandens rezervuarai;
2. Viešiesiems geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams nuosavybės teise priklausančios ar kitaip valdomos ir (arba) naudojami nuotekų tvarkymo įrenginiai: siurblinės; nuotekų valyklos; nuotekų kaupimo rezervuarai.

Už nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kurie neįtraukti į šioje dalyje nurodytą sąrašą, **fizinės apsaugos organizavimą atsakingi nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių vadovai.**

Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų ir jiems nuosavybės teise priklausančios ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros fizinės ir veiklos apsaugos **reikalavimai**¹³ taikomi viešiesiems geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams, paskirtiems Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme nustatyta tvarka. Reikalavimai nustato įmonių fizinės apsaugos tikslus, principus ir reikalavimus, įmonių objektų fizinės apsaugos reikalavimus, įmonių fizinės apsaugos sistemą, organizacinius fizinės apsaugos pagrindus ir veiklos apsaugos reikalavimus, veiklos organizavimo reikalavimus padidėjus grėsmės lygiui.

Reikalavimų 37 p. nurodo, kad Įmonės fizinės ir veiklos apsaugos auditas atliekamas ne rečiau kaip kas 3 metus; atsitikus su fizinės ir (ar) veiklos saugos pažeidimu susijusiam įvykiui ar ekstremaliai įvykiui – nedelsiant. Įmonės fizinės ir veiklos apsaugos auditą atlieka įmonės vidaus audito padaliniai arba įmonės, turinčios ne mažesnę kaip 3 metų patirtį turinčių kvalifikuotų šios srities specialistų.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje fizinės ir veiklos apsaugos auditas niekada nebuvo atliktas.

4. INVESTICIJŲ DERINIMO, INVESTAVIMO IR INVESTICINIŲ PROJEKTŲ VYKDYMO PROCESAS SAVIVALDYBĖJE TOBULINTINAS

Investicijos derinamos ne visais atvejais.

Šilumos tiekėjų, nepriklausomų šilumos gamintojų, geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašo 4.6 p. nurodo, kad **Investicija** – lėšų ir (arba) teisės aktų nustatyta tvarka įvertinto reguliuojamos veiklos materialiojo, nematerialiojo ir finansinio turto įdėjiny, kuris investuojamas, siekiant ilguoju laikotarpiu, minimaliomis sąnaudomis užtikrinti vartotojui patikimą reguliuojamos paslaugos teikimą, iš investavimo objekto gauti pagrįstos investicijų gražos ir (ar) pajamų, taip pat užtikrinti valstybės nustatytą užduočių ir (ar) programų

¹³ LR aplinkos ministro 2004 m. spalio 19 d. įsakymas Nr. D1-543.

įgyvendinimą;

Šilumos tiekėjų, nepriklausomų šilumos gamintojų, geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašo 11 p. nurodo, kad **planuojamos** investicijos, kurias numatoma finansuoti Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų lėšomis, teikiamos derinti **nelaukiant**, kol bus teikiami artimiausi reguliuojamų paslaugų (produkto) kainų derinimo, nustatymo ar koregavimo dokumentai.

Investicinių projektų derinimas apibrėžtas Tvarkos aprašo III skyriuje. Vadovaujantis Tvarkos aprašo V skyriumi, Taryba, vertindama investicijų projektą, **atsižvelgia į investicijos dydį ir į tai**, ar įgyvendinant investicijas bus užtikrintas pakankamas Vandens ūmonės **finansinis pajėgumas**.

Audito metu nustatyta, kad nebuvo suderintos investicijos, prieš vykdant ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamą projektą "Nuotekų tinklų plėtra ir inventorizavimas" arba kitaip „Magistralinių nuotekų tinklų tiesimas ir valymo įrenginių statyba Raseinių r. sav., Nemakščių sen., Nemakščių mstl.“.

Kitos atliktos investicijos nederinamos iš viso

Šilumos tiekėjų, nepriklausomų šilumos gamintojų, geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašo¹⁴ 6 p. nurodo Taryboje derinamų investicijų grupes:

pagal apimtį (tame tarpe- 6.1.2 p. bendrai derinamų investicijų sąrašas – jį sudaro Šilumos ūmonių, Vandens ūmonių licencijuojamos veiklos investicijos kilnojamą inventorius vienetais, kurių vertė neviršija 3 tūkst. Eur, taip pat investicijos, skirtos ūmonių bendrosioms personalo reikmėms, ūmonių valdomų teritorijų ar įrenginių tvarkymui, kai investicijos metu išigyjami atskiri turto vienetai, išskyrus Tvarkos aprašo 6.1.1 papunktyje nurodytas investicijas bei investicijas į šilumos apskaitos prietaisus, nuotolinio valdymo, nuotolinio duomenų nuskaitymo ir perdavimo įrangą;

pagal grupes, kurios dar skirstomos į: metines investicijas; investicijas, atliekamas Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų lėšomis; investicijas, kurių įgyvendinimas trunka ilgiau kaip metus.

Audito metu nustatyta, kad Bendrovė iš viso nederina nei su VERT, nei su Raseinių rajono savivaldybės taryba metinių investicijų (pvz., įsigytos transporto priemonės, įvairūs siurbliai, įrankiai, kompiuteriai, atliktos smulkios rekonstrukcijos ir pan.) bei investicijų, kurių įgyvendinimas trunka ilgiau kaip metus.

Prieš investuojant į Bendrovę, reikalinga gilesnė analizė.

LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 22 str. 2 d. numato, kad sprendimą dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima savivaldybės taryba. Prieš priimant atitinkamą sprendimą, subjektas, teikiantis siūlymą dėl investavimo, privalo tą siūlymą ekonomiškai ir socialiai pagrįsti.

Audito metu nustatyta, kad Savivaldybei investuojant ir pervedant SB lėšas, Bendrovės sąskaitoje dar būdavo nepanaudoti investuotų SB asignavimų likučiai, pvz., 2024 metais pinigai pervesti 2024-07-17 (393 971,84 eurai), o tuo metu sąskaitoje buvo dar nepanaudoti iš anksčiau savivaldybės pervesti 325 266,47 eurai; pervedant SB 2023 metais, pervesta buvo 2023-08-09, tuo metu SB likutis buvo 345 474,56 eurai.

Be to, dalis pervestų asignavimų buvo naudojama ne investavimo tikslui pasiekti, o buvo apmokamos kelių metų senumo sąskaitos, pvz., 2024 metais septynis kartus po 10 tūkst. eurų buvo apmokamos 2021 metų UAB Gensera sąskaitos (2021-06-30 SAS 0001685); 2023 metais buvo apmokamos UAB Infes technologijos 2021-11-29 sąskaita Nr. It2102215, UAB Teisa 2022-03-04

¹⁴ VERT 2019 m. balandžio 1 d. nutarimas Nr. O3E-93

sąskaita Nr. TEI220302, UAB Statybų inžinerinės paslaugos 2021-10-29 sąskaita SIP03175, 2021-06-30 sąskaita Nr. 031041/1; UAB Gensera 2021-06-30 sąskaita Nr. 001685. 2022 metais buvo apmokamos UAB Atamis 2021 metų sąskaitos (2020-12-21 AT 20201248, 20201249, 20210203, 20210202, 20210711).

Atliktas investavimas iš paskolos, kai savo esme tai - suteiktas kofinansavimas

Raseinių rajono savivaldybės taryba 2023 m. birželio 29 d. sprendimu Nr. TS-211 priėmė sprendimą perduoti Raseinių rajono savivaldybei priklausantį finansinį turtą (pinigus) – **509 985,60 eurų**, iš jų - Investavimas į UAB „Raseinių vandenys“ (Magistralinių nuotekų tinklų tiesimas ir valymo įrenginių statyba Raseinių r. sav., Nemakščių sen., Nemakščių mstl.) – 119 985,60 Eur. 2023-08-10 buvo apmokėtos techninio projekto bei techninės priežiūros vykdymo išlaidos sumoje 116 160 eurų (MB Palaimos projektai, (PP2141, 2142, 2152)).

Audito metu nustatyta, kad faktiškai apmokėtos techninio projekto bei techninės priežiūros vykdymo išlaidos bus deklaruojamos ir traukiamos į Paraišką APVA-I gauti finansavimą ir turėtų būti susigrąžintos. Tokiu atveju, savivaldybės investuotos lėšos turėtų būti gražintos savivaldybei ir atstatytos 2023 metais paimtos paskolos lėšos.

Neužtikrinamas anksčiau įvykdytų projektų tęstinumas

Didžioji dalis savivaldybių vandenų bendrovių 2007-2013 metais dalyvavo ES projekte "Dumblo tvarkymo infrastruktūros kūrimas" ir įsirengė dumblo kompostavimo aikštes.

Projektas „Raseinių dumblo apdorojimo įrenginių statyba“, kurio kodas VP3-3.1-AM-01-V- 01-036, buvo vykdomas pagal 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonę Nr. VP3-3.1-AM-01-V „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ veiklą „Dumblo tvarkymo infrastruktūros kūrimas“ projektams įgyvendinti iš Europos Sąjungos lėšų aplinkosaugai administravimo programos (programos kodas 01 20). Projekto „Raseinių dumblo apdorojimo įrenginių statyba“ vertė 2,77 mln. Litų. Dumblo kompostavimo aikštelė įrengta Andrušaičių sąvartyno teritorijos pietrytinėje dalyje.

Pagal viešai prieinamą informaciją, pasak to meto projekto vykdytojo UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus Raimedo Viršilo, projektas įgyvendintas siekiant pertvarkyti esamą Raseinių dumblo tvarkymo procesą taip, kad Raseinių rajone susidarantis nuotekų dumbblas būtų tinkamas naudoti žemės ūkyje bei kitose srityse, ir nebūtų šalinamas sąvartynuose ar kitokiose nuolatinėse kaupyklose. Užbaigus visus darbus, komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo sistema tapo ekonomiškai ir techniškai efektyvi – sakė UAB „Raseinių vandenys“ atstovas.

Teikiant paraišką finansavimui ir pabaigus projektą, buvo deklaruojama, kad dumbblas kaip atsinaujinantis energijos šaltinis ir organinė trąša Lietuvoje dar menkai išnaudojama. Įrengtoje aikštelėje nuotekų dumbblas kompostuojamas naudojant struktūrinę medžiagą - šiaudus, durpes, medžių šakas, lapus. Kompostuojant dumblą ir atliekas (sodo - daržo, želdinių tvarkymo) gaunamas ne tik geresnės kokybės kompostas, bet ir sprendžiamos dumblo bei „žaliųjų“ atliekų tvarkymo problemos. Iš nuotekų dumblo *pagamintas kompostas* naudojamas žemės ūkyje, sąvartynų tvarkymui, pažeistų teritorijų atstatymui, kelių statyboje, ir kitose srityse.

Nuotekų dumbblas gali būti naudojamas žemės ūkyje dirvožemio tręšimui, auginant javus, technines kultūras, biokurui (deginimas, biodujų išgavimas, kuro briketų gamyba), energetinio miško auginimui, sunaikintų (apleistų) žemių atstatymui, išekspluatuotų žvyro, smėlio, molio karjerų ir durpynų rekultivacijai, eksploatuojamų sąvartynų tarpinių sluoksnių formavimui ir uždarytų sąvartynų rekultivavimui, miesto želdinių tręšimui, pakelių sutvirtinimui ir apželdinimui.

ES direktyva 86/278 skatina dumblą naudoti žemės ūkyje, stengiantis išvengti kenksmingo jo poveikio dirvožemiui, augmenijai, gyvūnijai bei žmonių sveikatai.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 23² straipsnis nustato, kad nuotekų dumbblas gali būti paskleistas dirvožemio paviršiuje, įterptas į dirvožemį, perduotas kitam asmeniui, naudojamas tręšimui ir rekultivavimui ar kitaip tvarkomas laikantis nuotekų dumblo tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų, kuriuos nustato aplinkos ministras.

Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimų (toliau – Reikalavimai) 13 p. nustatyta, kad „Dumblo tiekėjas privalo vykdyti nuotekų dumblo kokybės apskaitą (taip pat ir kaupiamo nuotekų dumblo)“. Reikalavimų 6 punkte nustatyta, kad „Dumblo tiekėjas gali perduoti dumblą tik teisę jį naudoti turinčiam asmeniui (turinčiam suderintą tręšimo planą, parengtą pagal šių Reikalavimų 7 punkto reikalavimus, rekultivavimo projektą, nurodytą šių Reikalavimų 11 punkte, ar kitus teisės aktuose numatytus dokumentus)“.

Audito metu nustatyta, kad nei Bendrovės tinklapyje, nei teikiamose tiek veiklos, tiek finansinėse ataskaitose neteikiama jokia informacija apie dumblo naudojimą.

Įgyvendinamų projektų testinimui užtikrinti turi būti parengtas konkretaus projekto testinimo užtikrinimo dokumentas (vidaus procedūrų aprašymai), kuriame būtų aprašytas projekto metu sukurtų rezultatų testinimo procesas. Paramos institucijai patvirtinus galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą, projekto vadovas parengia projekto testinimo užtikrinimo dokumentą, kuris tvirtinamas vadovo rezoliucija ar atskiru įsakymu.

Nėra užtikrinamas anksčiau įgyvendintų projektų testinimas. Nors teikiant paraišką ir pabaigus projektą buvo deklaruojama, tačiau nuotekų dumblo komposto realizavimas vykdomas nesant jokios nustatytos tvarkos.

5. VIDAUS KONTROLĖ BENDROVĖJE TURI TRŪKUMŲ

Darbo organizavimo sistema tobulintina

Darbo organizavimas- tai priemonių sistema, pagal kurią galima racionaliai panaudoti turimą personalą taikant racionalų darbo pasidalijimą, darbo vietų organizavimą ir aptarnavimą, darbo sąlygas ir darbuotojų motyvavimą. Aiški įmonės organizacinė struktūra, racionalus darbo funkcijų paskirstymas ir pokyčių šioje srityje analizė turi tiesioginės įtakos Bendrovės veiklos rezultatams ir tikslų pasiekimui. Tinkamai sukurta ir gerai veikianti įmonės darbo organizavimo sistema leidžia efektyviai ir racionaliai valdyti žmogiškuosius ir finansinius išteklius.

Siekiant nustatyti, ar pakankamai ir tinkamai reglamentuoti Bendrovės darbo organizavimo procesai, buvo analizuojami Bendrovės vidaus dokumentai, valdymo struktūra, darbuotojų pareiginiai nuostatai, darbo sutartys. Buvo analizuojama, ar sukurta darbo užmokesčio sistema.

✓ Neatnaujinti darbuotojų pareigybinių nuostatai

Audito metu buvo peržiūrėti Bendrovės direktoriaus, pavadotojų ir kitų specialistų pareiginiai nuostatai. DK 34straipsnio 2 dalis reglamentuoja, kad darbo funkcija apibrėžiama darbo sutartyje, pareiginiuose nuostatuose ar darbo (veiklos apraše). Pareiginius nuostatus galime suprasti kaip rašytinį susitarimą tarp darbdavio ir darbuotojo dėl darbo funkcijų atlikimo, jų apimties ir atsakomybės.

2018 gruodžio 28 d. ir 2023 m. balandžio 28 d. kolektyvinių sutarčių 2.6 punktas nurodo, kad kiekvienai konkrečiai pareigybei parengiama pareigybinė instrukcija, su kuria darbuotojas susipažįsta ir pasirašo. Bendrovės darbuotojai su pareigybiniais nuostatais rašytinai nesupažindinti (su keliomis išimtimis).

Didžioji dalis pareigybinių nuostatų paruošti 2013 metais. Per 10 metų nuo pareigybinių nuostatų patvirtinimo keitėsi teisės aktai, vyko pokyčiai Bendrovės valdyme. Nuostatuose nėra išskirtos kvalifikacinių reikalavimų dalies, yra perteklinių reikalavimų. Pvz., UAB „Raseinių vandenys“ l.e. pareigas direktoriaus 2013 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. 8 patvirtintuose energetiko nuostatuose nurodoma, kad „energetikas t. b. komunikabilus, diplomatiškas, atsakingas, sąžiningas, naudotis biuro technikos priemonėmis, greitai orientuotis situacijoje“.

2019 m. balandžio 4 d. UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus įsakymu Nr. (7.1) -10 „Dėl darbuotojų etikos kodekso tvirtinimo“ ir 2022 m. metais patikslintame etikos kodekse I skyriuje yra aprašytos darbuotojų elgesio normos, todėl pareiginiuose nuostatuose šie reikalavimai yra pertekliniai.

Ne visuose pareigybiniuose nuostatuose nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai. Vyr. buhalterio, buhalterio, administratoriaus, apskaitininko, kontrolieriaus nuostatuose nenustatyta, koks išsilavinimas šioms pareigybėms reikalaujamas. Kitoms pareigybėms suformuluoti darbinei veiklai reikalingi reikalavimai išsilavinimui nebeatitinka šiuolaikinių studijų kryptų ir profesinio mokymo programų. Pvz. nuotėkų valyklos operatoriaus nuostatuose, patvirtintuose UAB „Raseinių vandenys“ l.e. pareigas direktoriaus 2013 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. 8, nurodoma, kad „nuotėkų valyklos operatoriumi gali dirbti asmuo, tutintis ne žemesnį kaip aukštesnį išsilavinimą“

Pareiginius nuostatus būtina peržiūrėti ir atnaujinti pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir vidinius norminius dokumentus, suformuluoti reikalavimus dėl darbinei veiklai reikalingo išsilavinimo bei kvalifikacijos. Supažindinti darbuotojus su nuostatais pasirašytinai.

✓ **Neatnaujinta pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašas**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 496 1.6 punktu patvirtintas pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašas. UAB „Raseinių vandenys“ 2019 m. spalio 2 d. valdybos protokolu Nr. (7.3) V2-9 patvirtintas konkursinių pareigybių sąrašas. Šiame sąrašė nėra įtraukta šių pareigybių: tvarkančių buhalterinę apskaitą, organizuojančių ir/ ar vykdančių viešuosius pirkimus. Taip pat įstaiga neturi konkursinėms pareigybėms nustatytų kvalifikacinių reikalavimų. Per audituojamą laikotarpį konkursai į konkursines pareigybes nevyko.

Darbo sutartys

DK 34 straipsnis nurodo darbo sutartyje aptarti šias darbo sąlygas: Darbovietę, darbo funkciją (pareigas, profesiją ar pan.), darbo apmokėjimą, darbo laiko normą. Šios privalomos darbo sąlygos darbo sutartyse aptartos.

Visose audituotuose darbo sutartyse yra sąlyga, kad atlyginimas mokamas du kartus per mėnesį- 6 ir 21 dienomis. Audito metu patikrinus atrinktų darbuotojų korteles- pažymas nustatėme, kad ne visiems darbuotojams pagal darbo sutartis mokamas avansas. Taip pat atlyginimas išmokamas nebūtinai 6 mėnesio dieną, pvz. 2022 metais už liepos mėnesį atlyginimai išmokėti rugpjūčio 2 d.

Darbuotojas turi interesą žinoti darbo vietos fizinį adresą, kur vykti dirbti, žinoti visą savo darbo užmokesčių ir jo apskaičiavimo taisykles ir t.t. Informacija apie darbo sąlygas yra pateikiama specialiu dokumentu – pranešimu apie darbo sąlygas (DK 44 str.)

UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2019 m. sausio 31 d. įsakymo Nr. (7.1) V₁-2 „UAB“ Raseinių vandenys“ darbo tvarkos taisyklės „ 15 punktas nurodo, kad šis privalomas dokumentas privalo būti pateikiamas prieš darbuotojui pradėdant dirbti. *Audituojamu laikotarpiu naujai priimtiems darbuotojams pranešimas apie darbo sąlygas nebuvo teikiamas.*

DK 112 straipsnio 1 punktas reglamentuoja, kad darbo laiko norma, tai yra laiko trukmė, kurią darbuotojas vidutiniškai per tam tikrą laikotarpį turi dirbti darbdaviui, kad atliktų pareigas pagal darbo sutartį (neskaitant papildomo darbo ir viršvalandžių), turi būti nustatyta darbo sutartyje. Audito metu nustatyta, kad sutartyse darbo laiko norma nustatyta.

Darbo užmokesčio nustatymas.

Darbo kodekso 140 straipsnis nustato reikalavimus tvarkoms, pagal kurias įmonės ar įstaigos viduje tvarkomi su darbo užmokesčiu susiję klausimai, taip pat reikalavimus darbo apmokėjimo sistemai. Tik nustatčius darbo apmokėjimo sistemą įmanoma sistemingai užtikrinti, kad neatsiras darbuotojų diskriminavimo reiškinių.

Darbo kodekso 26 straipsnis, įtvirtinantis darbuotojų lyčių lygybės ir nediskriminavimo kitais pagrindais nuostatas, nurodo, kad, valdant darbo apmokėjimą, būtina užtikrinti, kad negalės atsirasti darbuotojų diskriminavimo apraiškų. Bendrovėje darbo apmokėjimo sistema patvirtinta 2018 m. gruodžio 28 d. kaip priedas prie kolektyvinės sutarties ir patikslinta 2023 m. balandžio 28 d. Darbo apmokėjimo sistema reglamentuoja darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką, darbo užmokesčio apskaičiavimą esant nukrypimams nuo normalių darbo sąlygų, atsiskaitymų su darbuotojais terminus, papildomo apmokėjimo (priedų, priemonių ir premijų) skyrimo pagrindus ir tvarką.

Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje nėra aptarta lyčių lygybės ir nediskriminavimo kitais pagrindais, kaip reglamentuoja DK 26 strp.2 punkto 4 papunktis – už tokį patį ir vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokesį.

Bendrovė 2018 m. vasario 22 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-6 turi pasitvirtinusi lygių galimybių politiką ir jos įgyvendinimo tvarką. Šios tvarkos 31 punktą nurodo, kad visiems darbuotojams už tą patį ar lygiavertį darbą privalo būti mokamas toks pat atlyginimas neatsižvelgiant į darbuotojo lytį, amžių, lytinę orientaciją, socialinę padėtį, negalią, rasę, religiją.

Bendrovėje taikoma laikinė ir vienetinė darbo užmokesčio sistema. Darbuotojams, dirbantiems pamainomis, nustatomas valandinis atlygis, o darbuotojams, dirbantiems nekintančiu darbo laiko režimu – mėnesinis darbo užmokeskis.

Bendrovės darbo užmokesčio sąnaudos su įmokomis socialiniam draudimui 2022 m. sudarė 11,0 proc. visų sąnaudų, o 2023 m. sudarė 16,8 proc. visų sąnaudų. Darbo užmokesčio sąnaudos 2023 metais, lyginant su 2022 metais, padidėjo 5,8 proc.

Darbdavys ne rečiau kaip kartą per mėnesį raštu ar elektroniniu būdu privalo darbuotojui pateikti informaciją apie jam apskaičiuotas, išmokėtas ir išskaičiuotas sumas ir apie dirbto darbo laiko trukmę, atskirai nurodydamas viršvalandinių darbų trukmę. 38 –iems darbuotojams ši informacija teikiama elektroniniu būdu, kitiems darbuotojams raštu, nes neturi elektroninio būdo gauti informaciją.

Bendrovės Valdybos narių 2022 birželio 16 d. posėdžio protokolu Nr. (7.3) V₂-4 patvirtinta darbo užmokeskis mėnesinis ir valandinis nuo 2022 07 01. Bendrovės direktoriaus 2023 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. (7.1)V₁18 „Dėl bendrovės darbuotojų darbo užmokesčio didinimo“ nustatomas darbo užmokeskis nuo 2023 08 01. Šiuose etatų sąrašuose nėra įrašyta direktoriaus, pavaduotojo – vyr. inžinieriaus, vyr. buhalterio, teisininko, nors UAB „Raseinių vandenys“ valdymo struktūroje šios pareigybės yra įrašytos.

✓ **Nepilnai suformuotos darbuotojų asmens bylos**

Siekiant įgyvendinti Darbo kodekse darbo teisės normas ir tinkamai reglamentuoti personalo dokumentų vidaus kontrolę, tikslinga darbuotojų asmens bylas sudaryti iš dokumentų, patvirtintų dokumentų kopijų ar nuorašų, tiesiogiai susijusių su konkrečiu darbuotoju per jo darbo įmonėje laikotarpį, t.y., asmens bylose turėtų būti visi dokumentai, susiję su darbuotojo priėmimu į darbą, darbo užmokesčio apskaičiavimu, atostogomis, atleidimu ir panašiai.

Audito metu nustatyta, kad darbuotojų asmens bylose segama ne visa reikalinga informacija, tiesiogiai susijusi su konkrečiu darbuotoju per jo darbo Bendrovėje laikotarpį. Patikrinus atrinktų darbuotojų asmens bylas nustatyta, kad bylose nėra bylų vidaus apyrašų, gyvenimo aprašymų, pareiginių nuostatų (su supažindinimo žyma).

Darbuotojų asmens bylas Bendrovėje tvarko administratorė, nors jos pareigybinuose nuostatuose, patvirtintuose 2013 m. kovo 5 d. UAB „Raseinių vandenys“ l. e. direktoriaus pareigas įsakymu Nr. 8, ši funkcija nėra įrašyta.

DARBO APMOKĖJIMAS VADOVAUJANTIEMS DARBUOTOJAMS

2022 m. sausio 3 d. UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus įsakymu Nr. (2.1)P-1 įmonės direktoriui paskirta mėnesinės algos pastovioji dalis taikant 12,7 koeficientą ir 30 proc. dydžio kintamoji dalis. Šio įsakymo preambulėje vadovaujamosi tik Lietuvos Respublikos politikų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų pareiginės algos dydžio nustatymo įstatymu. Šis įstatymas nustato tik bazinės algos dydį, bet ne koeficiento ir kintamosios dalies dydį.

2021 sausio 29 d. Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A1-117 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. sausio 12 d. įsakymo Nr. A1-35 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo 7 punktu įmonės vadovo pastoviosios dalies dydis nustatomas 12,7. Kintamosios dalies dydžio šis tvarkos aprašas nenustato.

Tvarkos aprašas tiksliai nustato vadovų darbo apmokėjimo tvarką ir, juo vadovaujantis, įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija nustato įmonės vadovo mėnesinę algą.

2017 m. sausio 12 d. administracijos direktoriaus įsakymo Nr. A1-35 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 4 punktą reglamentuoja, kad Valdyba nustato įmonės vadovo mėnesinę algą (pastovioji dalis kartu su kintamąja dalimi).

2019 m. lapkričio 8 d. UAB „Raseinių vandenys“ valdybos posėdžio protokolu Nr. (7.3)V2-12 valdyba patvirtino direktoriaus mėnesinės algos pastoviosios dalies dydį taikant 12 koeficientą ir mėnesinės algos pastoviosios dalies 30 proc. dydžio kintamąją dalį nuo 2019 m. lapkričio 11 d.

Kokį taikyti koeficientą ir kokią kintamąją dalį įmonės direktoriui nuo 2022 m. sausio 1 d. Valdyba nei 2021 metais nei 2022 metų pradžioje nesvarstė. Tačiau įmonės direktorius pagal administracijos direktoriaus tvarkos aprašą pasitvirtino nuo 2022 m. sausio 1 d. 12,7 koeficientą ir 30 proc. kintamąją dalį.

2017 m. sausio 12 d. įsakymo Nr. A1-35 punktą nurodo, kad įmonių vadovaujančių darbuotojų mėnesinės algos kintamoji dalis priklauso nuo įmonės veiklos rezultatų ir nustatoma atsižvelgiant į praėjusių metų ūkinės – finansinės veiklos užduočių vertinimo rodiklius. 12 punktą nurodo, kad konkrečius veiklos užduočių vertinimo rodiklius nustato įmonės valdyba ir juos patvirtina.

Audito metu, susipažinus su 2021 m. ir 2022 m. Valdybos posėdžių protokolais nustatyta, kad Valdyba veiklos užduočių vertinimo rodiklių 2021 metams nenustatė ir 2022 metais jų nevertino.

2022 balandžio 14 d. posėdžio protokolu Nr. (7.3)V2-2 Valdyba nustatė įmonės direktoriui 30 proc. dydžio kintamąją dalį, neatsižvelgdama į 2017 m. sausio 12 d. įsakymą Nr. A1-35, kuris nurodo, kad, jeigu praėjusių metų įmonės veiklos finansiniai rezultatai yra neigiami, o įmonė 2021 metus pabaigė su 173879,0 eurų nuostoliu, *mėnesinės algos kintamoji dalis negali būti nustatoma. Kai neigiami rezultatai atsirado dėl nuo vadovo nepriklausančių aplinkybių, įmonės vadovo kintamosios dalies dydis negali viršyti 10 procentų mėnesinės algos pastoviosios dalies dydžio. Vadinas, Valdyba negalėjo paskirti 30 proc., o tik 10 proc. kintamąją dalį.*

2023 m. sausio 7 d. UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus įsakymu Nr. (2.1)P-17 įmonės direktoriui paskirta mėnesinės algos pastovioji dalis, taikant 12,7 koeficientą ir 30 proc. dydžio kintamoji dalis. Darbo užmokesčio dydis nustatytas, vadovaujantis 2023 m. sausio 6 d. administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A1-32 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Šios tvarkos aprašo 4 punkte nurodyta, kad savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (2023 m. pradžioje tai buvo administracijos direktorius) nustato įmonės vadovo mėnesinę algą (pastovioji dalis kartu su kintamąja dalimi). Tačiau administracijos direktoriaus įsakymo dėl UAB „Raseinių vandenys“ direktoriui 2023 metams tvirtinamos pastoviosios dalies koeficiento ir kintamosios dalies nebuvo.

Direktoriui buvo mokama 30 proc. kintamoji dalis, nors minėtos tvarkos aprašo 13 punktą reglamentuoja, jeigu praėjusių metų įmonės veiklos rezultatai yra neigiami (už 2022 m. buvo 1122648,0 eurų nuostolis), mėnesinės algos kintamoji dalis negalėjo būti nustatoma. Kai neigiami rezultatai atsirado dėl nuo vadovo nepriklausančių aplinkybių, įmonės vadovo kintamosios dalies dydis negali viršyti 15 procentų mėnesinės algos pastoviosios dalies dydžio.

Savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija veiklos užduočių vertinimo rodiklių 2022 metams nenustatė ir 2023 metais jų nevertino.

2024 m. vasario 29 d. Raseinių rajono savivaldybės mero potvarkiu Nr. MP-85 „Dėl pareiginės algos nustatymo UAB „Raseinių vandenys“ direktoriui“ direktoriui nustatytas pastoviosios dalies koeficientas 2,0. Kintamoji dalis nebuvo nustatyta. Tačiau iki 2024 m. gegužės 1 d. direktoriui buvo mokama 25,8 proc. kintamoji dalis.

Savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija veiklos užduočių vertinimo rodiklių 2023 metams nenustatė ir 2024 metais jų nevertino.

Bendrovėje vykdomi pirkimai turi trūkumų

Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 103 str. 3 dalis (nuo 2023-01-01) reglamentuoja, kad „Pirkimų vidaus kontrolės procese dalyvaujantys asmenys (struktūriniai padaliniai) nurodomi, jų funkcijos, atsakomybė ir atskaitomybė apibrėžiama perkančiojo subjekto patvirtintame pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše. Perkančiojo subjekto kuriama ir įgyvendinama pirkimų vidaus kontrolės sistema turi padėti užtikrinti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą – nuo pasirengimo pirkimui iki pirkimo sutarties įvykdymo“.

Vidaus kontrolės politikos aprašo 11 punkte (UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2021-07-30 įsakymas Nr. (7.1)V1-16, UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2024-03-22 įsakymas Nr. (7.1)V1-8) nustatyta, kad dalyvių pareigos ir atsakomybės viešųjų pirkimų srityje numatytos Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše. Tačiau, dėl netinkamo reglamentavimo taikymo ir (ar) silpnos priežiūros ir kontrolės, kol kas nepasiektas UAB „Raseinių vandenys“ akcijų valdytojo, Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus, keltas Bendrovei ir Bendrovės vadovui lūkestis – viešieji pirkimai Bendrovėje bus atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, Bendrovėje bus nustatyta veiksminga vidaus kontrolės sistema, kuri padėtų užtikrinti Bendrovės veiklos teisėtumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi ir visų su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą¹⁵

Pirkimai vykdomi, nepilnai atsižvelgiant į 2022-2026 metų veiklos ir plėtros planą.

Susipažinus su Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros planu, patvirtinu Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. A1-342, Bendrovės direktoriaus 2023 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-3 patvirtintu Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų planu, Bendrovės direktoriaus 2023 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-30 pakoreguotu Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų planu, Bendrovės direktoriaus 2024 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-5 patvirtintu Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų planu, Bendrovės teikta „2022, 2023 metų ir 2024 metų birželio 30 d. pirkimai“ lentelėje informacija, nustatyta, kad arba ne visi vykdomi pirkimai numatyti Bendrovės veiklos ir plėtros plane arba tai, kas numatyta plane, neatsispindi viešųjų pirkimų planuose:

1. Sudaryta 2023-07-19 sutartis Nr. 23/07-04 su UAB „Vandens kodas“, vertė 43823,79 Eur su PVM. Pirkimas „Gylių kaimo vandens gerinimo įrenginių praplėtimas įrengiant fluoridų šalinimo sistemą“. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plane tokie darbai nenumatyti.
2. Sudaryta 2024-04-30 sutartis Nr. GB-V-2024-173 su UAB „Hidrogeologija“, vertė 20812,00 Eur su PVM. Pirkimas „Eksploatacinio vandens gręžinio Viduklės mst. įrengimo darbai“. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plane tokie darbai nenumatyti.
3. Sudaryta 2024-06-05 sutartis Nr. 2024/8 su UAB „Infes technologijos“, vertė 90750,00 Eur su PVM. Pirkimas „Vandens gerinimo įrenginių Viduklės mst. projektavimo ir įrangos montavimo statybos darbai“. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plane tokie darbai nenumatyti.
4. Sudaryta 2022-03-15 sutartis Nr. 22/03/15 su UAB „Kima group“, vertė 15609,00 su PVM. Pirkimas „Katauskių k. NVĮ projektavimo paslaugos“. Bendrovės 2020-2023 metų veiklos ir plėtros plane, patvirtintame Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. TS-15, NVĮ Katauskių k. nebuvo numatyti. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2.12 eilutėje „NVĮ Katauskių k., Vosiliškio k., Gylių k., Blinstrubiškių k“. 2025 metams numatyta 100 000 Eur su PVM, 2026 metams – 100 000 Eur su PVM. 2023 – 2024 metais nenumatyta. Be to, Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plano 25 eilutėje numatytas pirkimas „Gylių nuotekų valyklos rekonstrukcija“, numatomų pirkti darbų vertė eurais be PVM – 50 000.
5. Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų plano 27 eilutėje „Geriamojo vandens kokybės

¹⁵ Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių rašto „Dėl Raseinių rajono savivaldybės lūkesčių, susijusių su akcinės bendrovės „Raseinių vandenys“ veikla“ 8.1 ir 8.3 punktai.

- užtikrinimo priemonių įrengimas Šiluvos mst.“, numatomų pirkti darbų vertė eurais be PVM – 40 000. 28 eilutėje „Geriamojo vandens kokybės užtikrinimo priemonių įrengimas Grajauskų k.“, numatomų pirkti darbų vertė eurais be PVM – 20 000. Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plano 19 eilutėje „Geriamojo vandens kokybės užtikrinimo priemonių įrengimas Gervinės k.“, numatomų pirkti darbų vertė eurais be PVM – 20 000. Tačiau Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 1.3.6 eilutėje „Geriamojo vandens kokybės užtikrinimo priemonių įrengimas Šiluvos mst., Grajauskų k., Gervinės k.“ 2023 metams numatyta 40 000 Eur su PVM.
6. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2.18 eilutėje „Siurbliai“ 2023 metais numatyta 20 000 Eur su PVM, 2024 metais – 50 000 Eur su PVM. Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų plano 3 eilutėje „Vandentiekio ir nuotekų siurblių“ numatomų pirkimų vertė – 40 000 Eur be PVM. Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plano 3 eilutėje „Vandentiekio ir nuotekų siurblių“ numatomų pirkimų vertė – 38 000 Eur be PVM.
 7. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2.1 eilutėje „Vandentvarkos objektų inventorizacija“ 2023 metams numatyta 50 000 Eur su PVM, 2024 metams – 50 000 Eur su PVM. Bendrovės 2023 ir 2024 metų viešųjų pirkimų planuose tokių pirkimų nenumatyta.
 8. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2.16 eilutėje „Administracinio pastato stogo remontas“ 2024 metais numatyta 50 000 Eur su PVM, 2025 metais – 50 000 Eur su PVM. Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plane toks pirkimas nenumatytas.
 9. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2..21 eilutėje „Vandens skaitikliai“ 2023 metams numatyta 25 000 su PVM, 2024 metams nenumatyta. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2..24 eilutėje „Vandens skaitikliai vandenvietėje“ 2023 metams numatyta 2000 Eur su PVM, 2024 metams – 2000 Eur su PVM. Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų plano 8 eilutėje „Šalto vandens skaitikliai“ numatomo pirkimo vertė 15 000 Eur be PVM, Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plano 7 eilutėje „Šalto vandens skaitikliai“ numatomo pirkimo vertė 16 000 Eur be PVM.
 10. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2..22 eilutėje „Dažnio keitikliai“ 2023 metams numatyta 25 000 Eur su PVM, 2024 metams numatyta 25 000 Eur su PVM. Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų plano 14 eilutėje „Siurblių dažnio keitikliai“ numatomo pirkimo vertė 2000 Eur be PVM, Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plano 11 eilutėje „Dažnio keitikliai“ numatomo pirkimo vertė 25 000 Eur be PVM,
 11. Bendrovės 2022-2026 metų veiklos ir plėtros plano 2.2..19 eilutėje „Automobilių įsigijimas (atnaujinimas)“ 2023 metams numatyta 50 000 Eur su PVM, 2024 metams – 50 000 Eur su PVM. Bendrovės 2023 metų viešųjų pirkimų plano 23 eilutėje „Krovininiai automobiliai (3,5 t.)“ numatomo pirkimo vertė 16 000 Eur be PVM, 25 eilutėje „Didesnio pranašumo automobilis“ – 8000 Eur be PVM, 26 eilutėje „Automobilis su hidrodinamine įranga“ – 50 000 Eur be PVM. Bendrovės 2024 metų viešųjų pirkimų plano 17 eilutėje „Universalus automobilis“ – 15 000 Eur be PVM, 18 eilutėje „Lengvasis automobilis“ – 10 000 Eur be PVM.

Ne visais atvejais pasirošimas pirkimui atitinka viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus:

Ne visais atvejais priimti motyvuoti sprendimai neatlikti pirkimo naudojantis CPO paslaugomis.

Bendrovė privalo motyvuoti savo sprendimą neatlikti pirkimo naudojantis CPO paslaugomis (gali būti nesilaikoma, kai atliekant neskelbiamą pirkimą, numatoma pirkimo sutarties vertė yra mažesnė arba lygi 15 000 Eur be PVM (nuo 2023-01-18), o nuo 2019-07-26 - kai numatoma

pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 10 000 Eur be PVM)¹⁶. Nustatyta devyniolika atvejų iš dvidešimties atrinktų pirkimų, kuomet Bendrovėje buvo nepriimti motyvuoti sprendimai neatlikti pirkimo naudojantis CPO paslaugomis. Pavyzdžiui, Bendrovė raštu patvirtino, kad Bendrovėje buvo nepriimti motyvuoti sprendimai neatlikti pirkimo naudojantis CPO paslaugomis šiam pirkimui - 2022-10-07 sutartis Nr. 22/10/01 su UAB „Stadema“, vertė 14 498,30 Eur be PVM.

Kartais pirkimai atliekami, neturint bendrovės vadovo rašytinės užduoties bei įpareigojimo

Nors Bendrovės Pirkimų organizatorius ir Komisija turi vykdyti tik rašytines Bendrovės direktoriaus užduotis bei įpareigojimus¹⁷, o Bendrovės direktoriaus leidimo suteikimu užtikrinama, kad būtų atliekamos tik Bendrovės vadovo nustatytos procedūros¹⁸, septyniolika pirkimų buvo atlikti be Bendrovės direktoriaus rašytinės užduoties bei įpareigojimo. Taip pat nustatytas vienas atvejas, kai nors 2022 metų pirkimų plano 29 punkte nurodyta užduotis pirkimą vykdyti Viešųjų pirkimų komisijai, t. y. atlikti pirkimą Paliepių, Aliejų, Anžilių kaimuose gręžinių įrengimai (BVPŽ 45262220-9 – o tai yra – Vandens gręžinių gręžimas), tačiau pirkimo procedūros atliktos ir sutartis sudaryta su UAB „Vandens kodas“ (2022-08-24 sutartis Nr. 22/08-02), dėl Anžilių k. esamų vandens gerinimo įrenginių remonto ir sulfato ir boro šalinimo įrenginių montavimo. Pagal Kontrolės ir audito tarnybai teiktą Bendrovės 2022, 2023 metų ir 2024 metų birželio 30 d. atliktų pirkimų lentelėje informaciją, Anžilių k. vandenvietės vandens gerinimo įrenginių remonto pirkimą (BVPŽ 45259200-9 – o tai yra – Valymo įrenginių remonto ir priežiūros darbai) atliko pirkimų organizatorius. 2022 m. rugsėjo mėn. atliktų darbų priėmimo – pridavimo akte Nr. 1, nurodyta, kad buvo atlikti filtrų montavimo darbai, 2022-09-16 sąskaitoje – faktūroje Nr. 0150 nurodyta, kad sąskaita pateikta apmokėjimui už „Anžilių k. esamų VGĮ (vandens gerinimo įrenginių) remontą ir sulfato, boro šalinimo įrenginių montavimą“.

Penkiais atvejais, nors Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 19 punkte buvo nurodyta, kad „Mažos vertės pirkimus vykdo pirkimų organizatorius“, auditui buvo pateikta informacija, kad Bendrovės direktorius pats atliko šių pirkimų procedūras.

Bendrovės direktorius nepatvirtino Pirkimų komisijos darbo reglamento.

Bendrovėje patvirtinta pirkimo komisija turi dirbti pagal Bendrovės direktoriaus patvirtintą darbo reglamentą¹⁹. Bendrovės direktorius 2021-09-07 įsakymu Nr. (7.1)V1-21 ir 2023-11-06 įsakymu Nr. (7.1)V1-27 yra patvirtinęs Bendrovės viešųjų pirkimų komisiją, tačiau Bendrovės direktorius Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento nepatvirtino, tik Bendrovės direktorius 2023-12-20 įsakymo Nr. (7.1)V1-33 „Dėl Viešųjų pirkimų mažos vertės pirkimams vykdyti organizatorių“ 2

¹⁶ Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašų 11 punktai „Perkantieji subjektai privalo motyvuoti savo sprendimą neatlikti pirkimo naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, tai patvirtinantį dokumentą saugoti kartu su kitais pirkimo dokumentais“. Numatytos pareigos gali būti nesilaikoma, kai atliekant neskelbiamą pirkimą, numatoma pirkimo sutarties vertė yra mažesnė arba lygi 15 000 Eur be PVM (UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymu Nr. (7.1)V1-1 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo ir UAB „Raseinių vandenys“ 2024-05-13 įsakymu Nr. (7.1)V1-12 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 11 punktas. UAB „Raseinių vandenys“ 2019-07-26 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-32 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 11 punktas numatė „vertė yra mažesnė kaip 10 000 Eur be PVM“).

¹⁷ Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21 punktas „Pirkimų organizatorius ir Komisija yra atskaitingi Perkančiajam subjektui ir vykdo tik rašytines jo užduotis bei įpareigojimus“ (UAB „Raseinių vandenys“ 2019-07-26 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-32 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21 punktas) ir Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 20 punktas „Pirkimų organizatorius ir Komisija yra atskaitingi Perkančiajam subjektui ir vykdo tik rašytines jo užduotis bei įpareigojimus“ (UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymu Nr. (7.1)V1-1 ir 2024-05-13 įsakymu Nr. (7.1)V1-12 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 20 punktas).

¹⁸ Vidaus kontrolės politikos aprašo 10.5.2 papunktis numato, kad vienas iš kontrolės veiklą apibūdinančių principų yra „įgaliojimų, leidimų suteikimas – užtikrinama, kad būtų atliekamos tik Bendrovės vadovo nustatytos procedūros“ (UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2021-07-30 įsakymas Nr. (7.1)V1-16, UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2024-03-22 įsakymas Nr. (7.1)V1-8).

¹⁹ Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 31 straipsnio 1 dalimi, pirkimo komisija dirba pagal ją sudariusio subjekto patvirtintą darbo reglamentą.

punktu nurodė (nuo 2023-12-20) viešųjų pirkimų mažos vertės pirkimų planavimą, organizavimą ir pirkimų organizavimo priežiūrą vykdyti paskirtai viešųjų pirkimų komisijai.

Automobilių degalų degalinėse pirkimas vyko su trūkumais

Nuo 2023-01-01 Komisijos posėdžiuose turi dalyvauti bent vienas Komisijos narys turintis pirkimų specialisto pažymėjimą (išskyrus mažos vertės pirkimus)²⁰. Audito metu surinkti įrodymai leidžia daryti išvadą, kad Bendrovei vykdant Automobilių degalų degalinėse pirkimą, Viešųjų pirkimų komisijos posėdžiuose komisijos nario teisėmis dalyvavo asmuo turintis pirkimų specialisto pažymėjimą. Tačiau, nors Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 31 straipsnio 2 dalis numato, kad „Komisija sudaroma ją sudarančio subjekto vadovo įsakymu“, šis asmuo Bendrovės direktoriaus įsakymu pirkimui „Automobilių degalų degalinėse pirkimas“ Viešųjų pirkimų komisijos nariu nebuvo paskirtas. Viešųjų pirkimų tarnybos parengtose „Viešojo pirkimo ir pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo gairėse“ (2023-02-23 Nr. V2.0), nurodyta, kad „Komisijos sudėtis keičiama vadovo įsakymu (potvarkiu). Komisijos sudėtis keičiama tokios pačios formos dokumentu, kokio pagrindu Komisija buvo sudaryta“²¹.

Vadovaujantis Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 20 punktu (UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymas Nr. (7.1)V1-1), Komisija yra atskaitinga Perkančiajam subjektui ir vykdo tik rašytines užduotis ir įpareigojimus. Nors Bendrovės direktorius sudarydamas Viešųjų pirkimų komisiją įsakymu nepaskyrė Viešųjų pirkimų komisijos pirmininko pavaduotojo, nepatvirtino Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento, Pirkimų komisijos posėdžiams, kurie vyko 2023-12-11 (2023-12-11 protokolas Nr. VP-6), 2023-12-22 (2023-12-22 protokolas Nr.VP-7), 2023-12-27 (2023-12-27 protokolas Nr. VP-8) atliekant pirkimą „Automobilių degalų degalinėse pirkimas“, pirmininkavo komisijos narys. Bendrovės direktorius įsakymu nepavedė komisijos nariui pavaduoti Viešųjų pirkimų komisijos pirmininko. Atsižvelgiant į 2023 m. gruodžio mėn Darbo laiko apskaitos žiniaraštį, Viešųjų pirkimų komisijos pirmininkas 2023-12-22 dirbo. Be to, nors Bendrovės direktorius 2023-11-06 įsakymu Nr. (7.1)V1-26 paskyrė Bendrovės darbuotoją už Viešųjų pirkimų skelbimų savalaikį parengimą ir pateikimą Viešųjų pirkimų tarnybai, vykdant pirkimą „Automobilių degalų degalinėse pirkimas“ Viešųjų pirkimų komisija posėdyje, kuris vyko 2023-12-11 (2023-12-11 protokolas Nr. VP-6) nutarė įgalioti viešųjų pirkimų specialistą, kuris nebuvo Bendrovės darbuotojas, paskelbti Pirkimą CVP IS.

Sutarties sudarymo ir vykdymo srityje ne visais atvejais atitinka viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus

Sutartys, turinčios būti sudaromos raštu, atskirais atvejais buvo sudaromos žodžiu

Sutartis turi būti sudaroma raštu. (Žodžiu gali būti sudaryta, kai pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 3 000 Eur be PVM, o nuo - 2023-01-18 - 5 000 Eur be PVM)²².

Audito metu nustatyta keturiolika atvejų, kada buvo sudarytos žodinės sutartys, nors turėjo būti sudarytos raštu. Pavyzdžiui, Bendrovė 2024-09-13 raštu patvirtino, kad pirkimų procedūros baigėsi su tiekėju UAB „Vandens siurbliai“ žodine sutartimi - sąskaita – faktūra 2022-09-22 Nr. vs 170760, vertė: 11132,00 Eur su PVM.

²⁰ Nuo 2023-01-01 Komisijos posėdžiai ir priimami sprendimai yra teisėti, kai bent vienas posėdyje dalyvaujantis Komisijos narys turi pirkimų specialisto pažymėjimą (išskyrus mažos vertės pirkimus) (Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 31 straipsnio 3 dalis).

²¹ Viešųjų pirkimų tarnybos parengtos „Viešojo pirkimo ir pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo gairės“ (2023-02-23 Nr. V2.0) 4 psl. Plačiau adresu: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/komisijos_gaires.pdf;

²² Sutartis sudaroma raštu. Žodžiu ji gali būti sudaryta tik tada, kai pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 3 000 Eur (trys tūkstančiai) be PVM (UAB „Raseinių vandenys“ 2019-07-26 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-32 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 36 punktas), Sutartis sudaroma raštu. Žodžiu ji gali būti sudaryta tik tada, kai pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 5 000 Eur (trys tūkstančiai) be PVM (UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymu Nr. (7.1)V1-1 patvirtinto Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 35 punktas).

Bendrovėje ne visais atvejais laikomasi LR mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo nuostatų

LR mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo 5 straipsnis nurodo, kad 1. Komercinėse sutartyse, kai prekių pirkėjas, paslaugų gavėjas ar darbų užsakovas yra viešasis subjektas, **numatyti mokėjimai** už perduotas prekes, suteiktas paslaugas ir atliktus darbus turi būti atlikti ne vėliau kaip:

1) per 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kai prekių pirkėjas, paslaugų gavėjas ar darbų užsakovas gauna sąskaitą faktūrą arba lygiavertį dokumentą;

2) jeigu sąskaitos faktūros arba lygiavertio dokumento gavimo diena neaiški, – per 30 kalendorinių dienų nuo prekių gavimo, paslaugų suteikimo ar darbų atlikimo dienos. Sąskaitos faktūros arba lygiavertio dokumento gavimo diena yra laikoma neaiškia, jeigu sąskaita faktūra arba lygiavertis dokumentas skolininkui išrašytas ir išsiųstas nesinaudojant elektroninėmis priemonėmis;

3) kai prekių pirkėjas, paslaugų gavėjas ar darbų užsakovas sąskaitą faktūrą arba lygiavertį dokumentą gauna anksčiau, negu jam pateiktos prekės, suteiktos paslaugos ar atlikti darbai, – per 30 kalendorinių dienų nuo prekių gavimo, paslaugų suteikimo ar darbų atlikimo dienos;

4) jeigu įstatymuose ar komercinėje sutartyje yra nustatyta priėmimo ar patikrinimo procedūra, kuria turi būti patikrinta, ar prekės, paslaugos ar darbai atitinka komercinės sutarties sąlygas, ir jeigu prekių pirkėjas, paslaugų gavėjas ar darbų užsakovas gauna sąskaitą faktūrą arba lygiavertį dokumentą anksčiau arba prekių, paslaugų ar darbų priėmimo ar patikrinimo dieną, – per 30 kalendorinių dienų nuo prekių, paslaugų ar darbų priėmimo ar patikrinimo dienos.

3. Komercinėje sutartyje tarp ūkio subjektų ir viešųjų subjektų nustatytas mokėjimo laikotarpis negali būti ilgesnis negu šio straipsnio 1 dalyje nustatyti laikotarpiai, išskyrus atvejus, kai dėl to komercinėje sutartyje aiškiai susitariama kitaip, jeigu tai yra objektyviai pagrįsta, atsižvelgiant į konkretų komercinės sutarties pobūdį ar ypatumus, ir jeigu bet kuriuo atveju mokėjimo laikotarpis neviršija 60 kalendorinių dienų nuo prekių gavimo, paslaugų suteikimo ar darbų atlikimo dienos.

4. Jeigu komercinėje sutartyje tarp ūkio subjektų ir viešųjų subjektų nustatytas mokėjimo laikotarpis viršija 60 kalendorinių dienų, tokia komercinės sutarties sąlyga laikoma negaliojančia ir mokėjimai už perduotas prekes, suteiktas paslaugas ir atliktus darbus turi būti atlikti per šio straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nustatytus laikotarpius.

Audito metu nustatyti septyni atvejai iš devynių, kada Bendrovė nesilaikė sudarytose sutartyse įtvirtinto apmokėjimo termino, atsiskaitė su tiekėjais daug vėliau nei buvo nustatyta sutartyje. Pavyzdžiui, 2023-03-07 sutarties Nr. 2023/03/07 sudarytos su UAB „Teisa“ 3.2 punktą numatė, kad „Paslaugos perduodamos ir priimamos Šalims pasirašant suteiktų paslaugų priėmimo – perdavimo aktą ir Tiekėjui pateikiant sąskaitą faktūrą. Pirkėjas mokėjimus Tiekėjui atlieka per 30 dienų nuo Tiekėjo sąskaitos (ų) pateikimo dienos“. Tiekėjas pateikė sąskaita-faktūra 2023-10-10 Nr. TEI 231004, kurios apmokėjimo terminas buvo iki 2023-11-09. Ši sąskaita apmokėta 2024-04-03. Nesilaikant įstatymo, stipriai vėluojant, buvo apmokama UAB Upinis, UAB Infes technologijos, UAB Sanistal, UAB Statybų inžinerinės paslaugos, UAB Atamis ir t.t.

Netinkamas sutarties įvykdymas yra pagrindas nukentėjusiai šaliai reikalauti taikyti netesybų institutą. Netesybos – tai įstatymų, sutarties ar teismo nustatyta pinigų suma, kurią skolininkas privalo sumokėti kreditoriui, jeigu prievolė neįvykdyta arba netinkamai įvykdyta (bauda, delspinigiai) (CK 6.71 straipsnio 1 dalis).

Sukurta vidaus kontrolės sistema ne visais atvejais užtikrina, kad viešieji pirkimai būtų vykdomi laikantis jiems keliamų reikalavimų

Susipažinus su auditui pateikta informacija ir pagrindiniais teisės aktais, kurie taikomi Bendrovės veiklai viešųjų pirkimų srityje, galima daryti išvadą, kad Bendrovėje sukurtos vidaus kontrolės procedūros, ne visais atvejais padeda užtikrinti atitiktį.

Bendrovės pirkimo iniciatoriai dėl mažos vertės pirkimo atlikimo nerengia paraiškų

Bendrovės Pirkimo iniciatorius dėl mažos vertės pirkimo atlikimo turi parengti paraišką²³, tačiau Pirkimų iniciatorių Bendrovės direktorius nėra paskyręs. Susipažinome su UAB „Raseinių vandenys“ 2019-07-01 įsakymu Nr. (7.1)V1-28 „Dėl Viešųjų pirkimų mažos vertės pirkimams vykdyti organizatorių paskyrimo“, 2021-09-07 įsakymu Nr. (7.1)V1-21 „Dėl Viešųjų pirkimų komisijos sudėties pakeitimo“, 2023-12-20 įsakymu Nr. (7.1)V1-33 „Dėl Viešųjų pirkimų mažos vertės pirkimams vykdyti organizatorių“, 2023-11-06 įsakymu Nr. (7.1)V1-27 „Dėl Viešųjų pirkimų komisijos sudėties pakeitimo“. Audito metu surinkti įrodymai leidžia daryti išvadą, kad nors Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 15 punkte²⁴ numatytos pirkimų iniciatoriui funkcijos, t. y. Pirkimo iniciatorius dėl mažos vertės pirkimo atlikimo parengia paraišką, nustatyti devyniasdešimt aštuoni atvejai iš vieno šimto, kada paraiškos, dėl mažos vertės pirkimo atlikimo, nebuvo rengiamos.

Atliekant viešuosius pirkimus Bendrovėje nevykdoma išankstinė finansų kontrolė

Nuo 2023-01-01 Bendrovėje įgyvendinama pirkimų vidaus kontrolės sistema turi padėti užtikrinti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą²⁵. Bendrovėje išankstinė finansų kontrolė turėtų būti atliekama priimant arba atmetant sprendimus, susijusius su įsipareigojimais tretiesiems asmenims²⁶. Bendrovėje sąskaitas turėtų pasirašyti direktoriaus įsakymu paskirti darbuotojai, vykdančys išankstinę finansų kontrolę²⁷. Nors Bendrovės atstovo teigimu, išankstinė finansų kontrolė vykdoma žodžiu, audito metu surinkti įrodymai leidžia daryti išvadą, kad Bendrovės direktorius nėra įsakymu paskyręs asmenų, vykdančių išankstinę finansų kontrolę, net trisdešimt dvi sąskaitas iš vieno šimto yra suderinęs vien tik Bendrovės direktorius.

Ne visais atvejais Bendrovėje yra paskirti asmenys, atsakingi už pirkimo sutarčių vykdymą

Nors nuo 2023-01-01 Bendrovės direktorius turi paskirti asmenis atsakingus už pirkimo sutarties vykdymą, netaikoma, jeigu pirkimo komisijai nustatytos užduotys apima visus sutarties vykdymo etapus²⁸, Bendrovėje, už sutarties vykdymą atsakingas darbuotojas, pastebėjęs pirkimo sutarties vykdymo trūkumus, turėtų apie tai informuoti direktorių²⁹. Bendrovėje Bendrovės direktoriaus įsakymu nėra paskirtų asmenų, atsakingų už pirkimo sutarčių vykdymą. Bendrovės Viešųjų

²³ Pirkimo iniciatorius dėl mažos vertės pirkimo atlikimo parengia paraišką ir prideda reikalingus dokumentus (UAB „Raseinių vandenys“ 2019-07-26 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-32, UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymu Nr. (7.1)V1-1 ir UAB „Raseinių vandenys“ 2024-05-13 įsakymu Nr. (7.1)V1-12 patvirtintų Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašų 15 punktą).

²⁴ UAB „Raseinių vandenys“ 2019-07-26 d. įsakymas Nr. (7.1)V1-32, UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymas Nr. (7.1)V1-1 ir UAB „Raseinių vandenys“ 2024-05-13 įsakymas Nr. (7.1)V1-12.

²⁵ Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 103 straipsnio 3 dalis, t. y. kuriama ir įgyvendinama pirkimų vidaus kontrolės sistema turi padėti užtikrinti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme nurodytų vidaus kontrolės tikslų pasiekimą per visą pirkimo procesą – nuo pasirengimo pirkimui iki pirkimo sutarties įvykdymo (nuo 2023-01-01).

²⁶ Finansų kontrolės vykdymu siekiama užtikrinti patikimo finansų valdymo principų laikymąsi. (UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2019 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-55 patvirtintų finansų kontrolės taisyklių 2 punktas). Išankstinė finansų kontrolė – kontrolė, atliekama priimant arba atmetant sprendimus, susijusius su <...> įsipareigojimais tretiesiems asmenims, prieš juos tvirtinant Įmonės direktoriui (UAB „Raseinių vandenys“ direktoriaus 2019 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. (7.1)V1-55 patvirtintų finansų kontrolės taisyklių 11.1 papunktis).

²⁷ Atsakingų asmenų patikrintas sąskaitas pasirašo direktoriaus įsakymu paskirti darbuotojai, vykdančys išankstinę finansų kontrolę, prieš tai įsitikinę, kad ūkinė operacija yra teisėta ir kad ūkinei operacijai atlikti pakaks lėšų. (Bendrovės direktoriaus 2021-11-29 įsakymu Nr. (7.1)V1-51 patvirtintų Apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų pasirašymo, judėjimo, saugojimo ir archyvavimo tvarkos aprašo 9 punktas).

²⁸ Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 31 straipsnio 7 dalis „Perkantysis subjektas paskiria asmenį (asmenis), atsakingą (atsakingus) už pirkimo sutarties vykdymą. Šis reikalavimas gali būti netaikomas, jeigu komisijai nustatytos užduotys apima visus sutarties vykdymo etapus (nuo 2023-01-01)..“

²⁹ UAB „Raseinių vandenys“ finansų kontrolės taisyklių 17 punktas²⁹. „Už sutarties vykdymą atsakingas darbuotojas, pastebėjęs pirkimo sutarties vykdymo trūkumus, apie tai informuoja Įmonės direktorių ir pateikia siūlymus, kaip pašalinti nustatytus netikslumus ar pažeidimus. Įmonės direktorius priima sprendimą dėl tolesnio prekių, paslaugų ar darbų pirkimo vykdymo (sustabdymo ar atlikimo).“

pirkimų komisijos darbo reglamentas nepatvirtintas. Ne visose pirkimo sutartyse yra paskirti atsakingi asmenys už sutarties vykdymą.

Sukurta sistema ne visais atvejais užtikrina veiksmingos ir laiku atliekamos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo laikymosi kontrolės ir priežiūros

Kaip deklaruojantys asmenys laikosi viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo, kontroliuoja ir prižiūri perkančiųjų subjektų vadovai arba jų įgalioti asmenys (dėl pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiojo subjekto vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, ir pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų, pirkimo iniciatorių). Institucijose ir įstaigose turi būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktas ir 2 dalis). Tačiau dėl silpnos priežiūros ir kontrolės, kol kas nepasiektas UAB „Raseinių vandenys“ akcijų valdytojo, Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus, keltas Bendrovei ir Bendrovės vadovui lūkestis – Bendrovėje bus nustatyta veiksminga vidaus kontrolės sistema, kuri padėtų užtikrinti Bendrovės veiklos teisėtumą ir visų su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą³⁰.

Pirkimų organizatoriai iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios, ne visais atvejais patikslino privačių interesų deklaracijas

Bendrovės direktoriaus įsakymu paskirti pirkimų organizatoriai turi pateikti arba patikslinti privačių interesų deklaraciją iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios³¹. Susipažinome su Bendrovės darbuotojų (pirkimo organizatorių) privačių interesų deklaracijomis. Surinkti įrodymai leidžia daryti išvadą, kad jos ne visais atvejais patikslintos nurodant Bendrovės pirkimo organizatoriaus pareigas. Pavyzdžiui, susipažinome su K. A. privačių interesų deklaracija. Privačių interesų deklaracijoje nurodyta, kad yra Bendrovės pirkimų iniciatorius. Deklaracija nėra patikslinta nurodant Bendrovės pirkimo organizatoriaus pareigas. Be to, Bendrovės viešųjų pirkimų komisijos narys iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios, nepateikė privačių interesų deklaracijos. Komisijos narys privačių interesų deklaraciją pateikė 2023-11-03, o Bendrovės viešųjų pirkimų komisijos nariu paskirtas nuo 2021-09-07 dienos, Bendrovėje atliko pirkimus kaip viešųjų pirkimų komisijos narys.

Patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas, tačiau sąraše nėra pirkimo iniciatoriaus pareigų

Bendrovėje turi būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas³². Nors Bendrovės direktorius 2019-07-01 įsakymu Nr. (7.1)V1-27 „Dėl pareigų, kurias einant asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo“ yra patvirtinęs sąrašą pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąraše nėra pirkimų iniciatorių. Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše pirkimų iniciatoriui yra priskirtos funkcijos. Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 8 punktas numato, kad šio įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo taip pat taikomos perkančiojo subjekto pirkimo iniciatoriams.

Atsakingas asmuo, kuris privalo kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys laikosi viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų nėra patvirtintas. Kaip Bendrovėje deklaruojantys asmenys laikosi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo, kontroliuoja ir prižiūri Bendrovės direktorius

³⁰ Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių rašto „Dėl Raseinių rajono savivaldybės lūkesčių, susijusių su akcinės bendrovės „Raseinių vandenys“ veikla“ 8.3 punktas.

³¹ Asmenys, perkančiųjų subjektų vadovų paskirti atlikti supaprastintus pirkimus deklaraciją pateikia arba patikslina iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios, joje nurodydami savo pareigas, atliekamas pirkimų procedūrose, ir pagal šio įstatymo 6 straipsnio 1 ir 2 dalis deklaruotinus duomenis. Asmenys, perkančiųjų subjektų vadovų paskirti atlikti supaprastintus pirkimus, nepateikę deklaracijos, neturi teisės dalyvauti pirkimų procedūrose ir turi būti atšaukti iš atitinkamų pareigų (Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 5 str. 6 d.).

³² Institucijose ir įstaigose turi būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 str. 2 d.).

Bendrovėje gali būti patvirtintas atsakingas asmuo, kuris privalo kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys laikosi viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų³³. Bendrovės direktorius 2024-07-01 rašte Nr. (7.5)V4-224 nurodė, kad Bendrovėje nepatvirtintas atsakingas asmuo už interesų prevenciją, taigi kaip Bendrovėje deklaruojantys asmenys laikosi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo, kontroliuoja ir prižiūri Bendrovės direktorius. Taip pat nurodė, kad nenustatyti planiniai visų deklaruojančių interesus asmenų deklaracijų tikrinimo periodai, Bendrovėje nepatvirtintas Viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas. Audito metu surinkti įrodymai (1. Bendrovės viešųjų pirkimų komisijos narys iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios, nepateikė privačių interesų deklaracijos. Privačių interesų deklaraciją pateikė 2023-11-03, o Bendrovės viešųjų pirkimų komisijos nariu paskirtas nuo 2021-09-07 dienos. 2. Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše pirkimų iniciatoriui yra priskirtos funkcijos, pirkimų iniciatorių Bendrovės direktorius nėra paskyręs, o Vadovaujanti Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 8 punktu, nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo taikomos ir perkančiojo subjekto pirkimo iniciatoriams. 3. Pirkimo organizatorių privačių interesų deklaracijos nėra patikslintos nurodant Bendrovės pirkimo organizatoriaus pareigas) leidžia daryti išvadą, kad vadovo atliekama kontrolė ir priežiūra nepakankama, dėl to sukurta vidaus kontrolės sistema neužtikrina veiksmingos ir laiku atliekamos Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo laikymosi kontrolės ir priežiūros.

Pastebėjimai:

Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 19 punkte³⁴ nurodyta, kad „Mažos vertės pirkimus vykdo pirkimų organizatorius“. Bendrovės direktoriaus 2023-12-20 įsakymo Nr. (7.1)V1-33 „Dėl Viešųjų pirkimų mažos vertės pirkimams vykdyti organizatorių“ 1 punktu (nuo 2023-12-20) pripažintas netekusiu galios Bendrovės direktoriaus 2019-07-01 įsakymas Nr. (7.1) V1-28 „Dėl viešųjų pirkimų mažos vertės pirkimams vykdyti organizatorių paskyrimo“ su visais pakeitimais ir papildymais. Nors buvo panaikintas įsakymas dėl pirkimo organizatorių viešiesiems pirkimams paskyrimo, 2024-02-20 įsakymu Nr. (7.1)V1-5 patvirtino 2024 metų viešųjų pirkimų planą, kurio 2-6, 9-11, 13-18 eilutėse pirkimų vykdytojais paskirti V. L., A. K., J. S., P. V., t. y. ne Viešųjų pirkimų komisija, bet pirkimų organizatoriai;

Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 37.1 papunktis numatė, kad kai pirkimo sutartis sudaroma raštu, joje turi būti nurodoma perkamos prekės, paslaugos ar darbai, preliminarūs, o jei įmanoma – tikslus jų kiekis (apimtis). Tačiau 2022-05-04 sutarties Nr. 22/05/04-1 sudarytos su UAB „Helanas“ 2.1.1 papunktis numatė, kad Rangovas išipareigoja atlikti sutartyje nurodytus darbus objektuose pagal atskirą užsakymą. Kokie tai objektai, darbų apimtis sutarties nuostatomis neaptarti. Bendrovė Rangovui 2022-05-24, 2022-08-30 elektroniniu paštu teikė gyvenvietės ir gatvės pavadinimus, kur bus reikalingi asfaltavimo darbai, tačiau ne visais atvejais nurodė šių darbų kiekius (apimtis).

Nors Raseinių rajono savivaldybės meras 2024 m. sausio 17 d. potvarkio Nr. M-60 1.1 papunkčiu pavedė Raseinių rajono savivaldybės valdomų įmonių vadovams parengti ir patvirtinti atnaujintus įmonių vidaus kontrolės tvarkos aprašus, sugriežtinant reikalavimus dėl įmonių valdomo valstybės ir savivaldybės turto naudojimo tik įmonės veiklai, Bendrovė dviem savo darbuotojams yra suteikusi po dvi mobiliojo ryšio SIM korteles, kur viena iš jų suteikta asmeniniam naudojimui.

Atsižvelgiant į audito metu nustatytus dalykus, teikiame rekomendacijas.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Rekomendacijos	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos	Atsakingas už rekomendacijos įgyvendinimą
----------------	--	---------------	-----------------------------------	----------------	---

³³ Kaip deklaruojantys asmenys laikosi šio įstatymo, kontroliuoja ir prižiūri perkančiųjų subjektų vadovai arba jų įgalioti asmenys (dėl pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiojo subjekto vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, ir pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų, pirkimo iniciatorių (Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 str. 1 d. 3 punktas).

³⁴ UAB „Raseinių vandenys“ 2023-01-18 įsakymas Nr. (7.1)V1-1 ir 2024-05-13 įsakymas Nr. (7.1)V1-12.

eilės numeris ataskaitoje				įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data	asmuo
1	2	3	4	5	6
	Savivaldybei				
1	Turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimas	<p>Siekiant tinkamai įgyvendinti Turto disponavimo bei LRV nutarimo Nr. 567 nuostatas, papildyti turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybėje tvarkos aprašą, papildant nuostatomis: dėl Savivaldybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių, kurie užtikrintų <u>tinkamą</u> Savivaldybės investuoto kapitalo grąžą;</p> <p>dėl Savivaldybės dividendų politikos;</p> <p>įtvirtinant nuostatas, kad būtų aišku, kaip priimami sprendimai dėl Savivaldybės valdomos įmonės veiklos tikslų, misijos, vizijos, ilgalaikių tikslų ir jų įgyvendinimo finansavimo šaltinių išanalizavimo ir nustatymo, o patvirtinus Savivaldybės valdomos įmonės <u>strategiją ir veiklos planus</u>, kas ir kaip reguliariai prižiūrėtų, kaip įgyvendinami jų priimti sprendimai, ir ar parengtos jų įgyvendinimo metinės ataskaitos;</p> <p>Kokie veiksmai ir pasekmės, nepasiekus Savivaldybės valdomos įmonės tikslų ar juos pasiekus tik iš dalies.</p> <p>Užtikrinti, kad Savivaldybės valdomoms įmonėms rengiami lūkesčių raštai kiek įmanoma išsamiau atitiktų Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2022 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 4-721 patvirtinto Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir</p>	<p>Bus tikslinamas ir pagal audito ataskaitos pastabas papildomas tarybos sprendimo projektas dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. liepos 27 d. sprendimo Nr. TS-221 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės turtinių ir neturtinių teisių bei pareigų įgyvendinimo savivaldybės valdomose įmonėse“</p> <p>Ateityje rengiant lūkesčių raštus, bus laikomasi Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2022 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 4-721 patvirtinto Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai</p>	2026-07-01	Vietinio ūkio ir turto valdymo skyrius
					Robertas Pareigis

		rengimo tvarkos aprašo nuostatas.	įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašo		
2		Siekiant tinkamai įgyvendinti Savivaldybės turtines ir neturtines teises savivaldybės valdomose įmonėse, patikslinti ir sukonkretinti Vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus nuostatus, dalį jų strateguojant į turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą.	Patikslinti nuostatus	2025-10-01	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
3		Paskirti asmenį, atsakingą už LR geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatų įgyvendinimą Raseinių rajono savivaldybėje.	Parengti įsakymą	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
4		Paskirti asmenį, atsakingą už Raseinių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros bei <u>Paviršinių nuotekų tvarkymo</u> specialiųjų planų stebėseną ir stebėsenos ataskaitų rengimą. Parengti 2023, 2024 metų stebėsenos ataskaitas ir patalpinti Savivaldybės internetiniame puslapyje.	Paskirti atsakingą (savivaldybės vyriausiąjį inžinierių)	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
5		Paskirti asmenį, atsakingą už Raseinių rajono savivaldybės <u>paviršinių nuotekų</u> tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano stebėseną ir stebėsenos ataskaitų rengimą. Parengti 2023, 2024 metų stebėsenos ataskaitas ir patalpinti Savivaldybės internetiniame puslapyje.	Paskirti atsakingą (savivaldybės ATP skyriaus specialistą, atsakingą už specialiųjų planų rengimą)	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius Architektūros ir teritorijų planavimo skyrius
	<i>LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas</i>	<i><u>Patvirtinti procedūras, užtikrinančias LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme numatytų funkcijų vykdymą:</u></i>			
6		- tvirtinant paviršinių nuotekų tvarkytojo veiklos planus, kai nesudaroma įmonių valdyba (10 straipsnio 2 d. 1 p.).	Parengti ir pateikti tvirtinti procedūras	2025-12-31	Vietinio ūkio ir turto valdymo skyrius Robertas Pareigis
7		- koordinuojant ir prižiūrint geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje (10 straipsnio 2 d. 3 p.).	Parengti ir pateikti tvirtinti procedūras	2025-12-31	Vietinio ūkio ir turto valdymo skyrius Robertas Pareigis

8		- Nuotekų tvarkymo informacinėje sistemoje organizuoja informacijos teikimą apie šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą (10 straipsnio 2 d. 6 p.).	Teisės aktu įpareigoti funkcijos vykdymą (Viešosios tvarkos skyriui)	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
9		- užtikrinant individualiųjų nuotekų tvarkymo priežiūrą, aplinkos ministro nustatyta tvarka Nuotekų tvarkymo informacinėje sistemoje organizuoja duomenų apie išduotus statybą leidžiančius dokumentus, kuriais leidžiama įrengti individualius nuotekų valymo ar kaupimo įrenginius, teikimą (10 straipsnio 2 d. 8 p.).	Teisės aktu įpareigoti funkcijos vykdymą (Viešosios tvarkos skyriui)	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
10		- organizuojant patikrą, ar asmenys, individualiai tvarkantys nuotekas, turi apmokėjimą už sukauptų nuotekų transportavimą patvirtinančius dokumentus arba viešąją sutartį su geriamojo vandens tiekėju ar garantiniu vandens tiekėju, arba sutartį su nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiu asmeniu arba individualiųjų nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiu asmeniu, ar individualiųjų nuotekų valymo įrenginių priežiūra (eksploatacija) vykdoma aplinkos ministro tvirtinamų nuotekų kaupimo rezervuarų ir septikų įrengimo, eksploatavimo ir kontrolės tvarkos apraše ir nuotekų valymo įrenginių taikymo reglamente nustatyta tvarka (10 straipsnio 2 d. 9 p.).	Teisės aktu įpareigoti funkcijos vykdymą (Viešosios tvarkos skyriui)	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
11		- kas 10 metų organizuojant <u>vertinimą</u> , ar infrastruktūros plėtros planuose nustatytos aglomeracijų ribos ir viešosios geriamojo vandens tiekimo teritorijos atitinka realią situaciją, prireikus inicijuojant šių planų keitimą (10 straipsnio 2 d. 10 p.).	Paskirti atsakingą (savivaldybės vyriausiąjį inžinierių)	2025-12-31	Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyrius
12		Organizuojant savivaldybės teritorijoje nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių inventorizaciją ir duomenų teikimą Nuotekų tvarkymo informacinėje	Teisės aktu įpareigoti funkcijos vykdymą paskirtam nuotekų tvarkytojui	2025-12-31	UAB „Raseinių vandenys“

		sistemoje aplinkos ministro nustatyta tvarka (10 straipsnio 2 d. 11 p.)			
13		Užtikrinti, kad Savivaldybės interneto svetainėje būtų skelbiami Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planai.	Pateikti duomenis Savivaldybės interneto svetainei	2025-12-31	Vietinio ūkio ir turto valdymo skyrius
14	Investavimo, investicijų derinimo sritis	<i>Prieš priimant sprendimą investuoti, atlikti išsamią analizę dėl finansinio būtinumo, dėl realaus turto, kuris bus sukurtas investavus.</i>	Bus vykdoma	Nuolat	Vietinio ūkio ir turto valdymo skyrius
15		<i>Patvirtinti Savivaldybės valdomų įmonių investicijų derinimo tvarką.</i>	Parengti teisės aktą (aprašą)	2026-03-31	Biudžeto ir finansų analizės skyrius
16		<i>Nustatyti savivaldybės įstaigų ir įmonių vykdomų projektų kofinansavimo tvarką.</i>	Parengti teisės aktą (aprašą)	2026-03-31	Biudžeto ir finansų analizės skyrius
	BENDROVEI				
17		Siekiant įgyvendinti LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 33 str. 4 d., ir vadovaujantis Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklėmis, Raseinių rajono savivaldybės strateginiu planu, Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu bei Bendrovės strategija, parengti <u>vandens tiekimo, nuotekų bei paviršinių nuotekų</u> tvarkymo veiklos planus.	Pakoreguoti patvirtintą 2022-2026 m veiklos planą	2025 12 30	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
18	Paviršinių nuotekų tvarkymas	<i>Inventorizuoti turimą ir esamą paviršinio nuotekų tvarkymo infrastruktūrą.</i>	Pagal finansavimo galimybes	2027 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
19		<i>Siekiant įgyvendinti Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių 1 priedo 1.2 ir 1.3 p. kriterijus, kreiptis į Aplinkos apsaugos agentūrą dėl taršos leidimo Raseinių miesto teritorijoje.</i>	Kreiptis į Aplinkos apaugos agentūrą, dėl Taršos leidimo reikalingumo	2025 09 31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
20		<i>Patvirtinti procedūras, kaip sudaromos sutartys dėl paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo su juridiniais asmenimis, kurie naudojami paviršinių nuotekų šalinimo įrenginiais, prijungtais prie UAB „Raseinių vandenys“ prižiūrimos paviršinių</i>	Patikslinti 2015 m savivaldybės tarybos patvirtintas taisykles	2026 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius

		<i>nuotekų tvarkymo infrastruktūros, arba išleidžia paviršines nuotekas į kitą teritoriją, iš kurios paviršinės nuotekos patenka į šią infrastruktūrą.</i>			
21		<i>Pasitvirtinti taršos šaltinių išleidžiamų į aplinką teršalų monitoringo planą</i>	Pasitvirtinti monitoringo planą	2026 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
22		<i>Patvirtinti tvarką ir planus, pagal kuriuos bus vykdomi paviršinio vandens išleistuvų, šulinių, liukų, surinkimo grotelių priežiūros ir remonto darbai (vandens surinkimo grotelių valymas, tinklų plovimas).</i>	Pasitvirtinti numatomų darbų planus	2026 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
23		<i>Patvirtinti tvarką, kaip vykdoma paviršinių (lietaus) ir drenažinių tinklų prijungimų į buitinių nuotekų tinklus kontrolės procedūra.</i>	Paruošti tvarką	2026 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
24		<i>Bendrovės interneto svetainėje paskelbti informaciją apie paviršinių nuotekų tvarkymą bei sutarčių sudarymo tvarką.</i>	Paskelbti informaciją	2026 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
25		<i>Bendrovės interneto svetainėje paskelbti visą reikalaujamą informaciją pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės 18,19 p. ir kitus reikalavimus. Paskirti už Reikalavimų įgyvendinimą atsakingą asmenį.</i>	Paskelbti informaciją. Paskirti atsakingą asmenį	2025 09 31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
26	Nacionalinis saugumas	Nustatyti procedūras, kad Bendrovėje būtų tikrinama, ar pareigų sąraše esantys asmenys atitinka Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 17 str. 2 d. kriterijus. Atlikti patikrinimo procedūras šiuo metu sąraše esančių darbuotojų.	Procedūros nustatytos. Atlikti patikrinimą	2025 09 31 2025 12 01 (patikrinimui)	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
27		Užtikrinti, kad teisės aktų nustatyta tvarka Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisijai būtų teikiama informacija apie ketinamus sudaryti sandorius ar jau sudarytų sandorių pakeitimus	Esant poreikiui teikti informaciją	Nuolat	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
28		<u>Užtikrinti, kad nuolat būtų parengti ir patvirtinti rangovų ir (ar) subrangovų darbuotojų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar</u>	Esant poreikiui patvirtinti. Esant įstatyme numatytiems	2025 09 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius

		pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie Bendrovės valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ar turto, pareigų sąrašus ir tikrinti juose nurodytas pareigas siekiančius eiti ar einančius asmenis, mutatis mutandis vadovaudamosi šiame straipsnyje nurodytais kriterijais ir tvarka. Paskirti už tai atsakingą asmenį.	kriterijams. Paskirti atsakingą asmenį	2025 09 31	
29		Siekiant įgyvendinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros fizinės ir veiklos apsaugos reikalavimų 37 punkto nuostatas, atlikti Bendrovės fizinės ir veiklos apsaugos auditą.	Suplanuoti kas tris metus	2025 09 31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
30	Viešieji pirkimai	Atsižvelgiant į audito ataskaitoje nustatytus dalykus, tobulinti ir stiprinti vidaus kontrolę viešųjų pirkimų srityje taip, kad ji padėtų užtikrinti atitiktį: Įvertinus Bendrovės veiklos specifiką ³⁵ , aiškiai reglamentuoti pirkimų vidaus kontrolės procese dalyvaujančius asmenis, jų funkcijas, atsakomybę ir atskaitomybę apibrėžti pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše. Patvirtinti Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentą, nurodant komisijos teises, pareigas, funkcijas, darbo organizavimo ir sprendimų priėmimo tvarką, komisijos narių pagrindines teises, pareigas ir atsakomybę.	Paruošti naują aprašą	2026 01 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
31		Atsižvelgiant į audito ataskaitoje nustatytus dalykus, tobulinti ir stiprinti organizacinius procesus taip, kad sukurta vidaus kontrolės sistema užtikrintų veiksmingą ir laiku atliekamą Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo laikymosi kontrolę ir priežiūrą.	Paskirti atsakingą asmenį	2025 09 01	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
32		Užtikrinti, kad apmokant už pirkimus, būtų laikomasi LR mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo 5 str. nuostatų.	Užtikrinti mokėjimo reikalavimus	Nuolat	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius

³⁵ Plačiau adresu: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/organizavimas_kontrolė_gaires.pdf

33	Investiciniai projektai	<i>Patvirtinti nuotekų dumblo komposto realizavimo tvarką.</i>	Bus patvirtinta	2025-12-31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
34	Darbo užmokesčio srityje	Atsižvelgiant į audito metu nustatytus dalykus darbo užmokesčio srityje: - atnaujinti darbuotojų pareiginius nuostatus pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir vidinius norminius dokumentus, suformuluoti reikalavimus dėl darbinei veiklai reikalingo išsilavinimo bei kvalifikacijos. Supažindinti darbuotojus su nuostatais pasirašytinai.	Bus atlikta	2025-12-31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
35		Parengti pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašą.	Bus atlikta	2025-12-31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius
36		Pagal ataskaitoje nurodytus pastebėjimus, pilnai ir išsamiai suformuoti darbuotojų asmens bylas. Nustatyti už tai atsakingą asmenį.	Bus atlikta	2025-12-31	UAB „Raseinių vandenys“ direktorius

Informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimą Kontrolės ir audito tarnybai prašome pateikti iki 2025 m. gruodžio 31 d.

Savivaldybės kontrolierė

Daiva Bružienė

PRIEDAI

UAB Raseinių vandenys audito
ataskaitos 1 priedas

Santrumpos

VKC – Valstybės koordinavimo centras

SVĮ – Savivaldybių valdomos įmonės

VSTVNDĮ - Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo;

Aprašas - Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašas (LRV Nr. 567)

Reikalavimai - Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimai

SB – savivaldybės biudžetas.

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas – įvertinti, ar UAB Raseinių vandenys veikla atitinka įstatymų reikalavimus .

Audito objektas – veikla vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje.

Audituojamas subjektas - UAB Raseinių vandenys ir Raseinių rajono savivaldybė.

Audituojamas laikotarpis- 2022-2024 m.

Taikytas kiekybinis ir kokybinis reikšmingumas.

Audito metu priimdami sprendimus, susijusius su audito procedūrų pobūdžio ir apimties nustatymu, audito rezultatų vertinimu, naudojome kokybinį reikšmingumą. Vertindami nustatytus dalykus ir nustatydami neatitiktį ir pastebėjimų reikšmingumą, vertinome, ar jie atsirado dėl teisėtumo pažeidimo, tyčinio ir netyčinio veiksmo, ar nedaroma žala savivaldybės biudžetui, ar tam tikras audituojamo subjekto veiklos aspektas yra reikšmingas, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, jautrumą, ar pastebėjimas susijęs su skaidrumu ir atskaitomybe. Nustatytus dalykus laikėme reikšmingais, kai galima pagrįstai tikėtis, kad jie paskatins priimti atitinkamus sprendimus, remiantis audito rezultatais, arba atsižvelgti į rezultatus tobulinant procesus, metodikas ir pan. reikšmingumas vertinant audito rezultatus pagal audito sritis:

- ✓ Turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimas;
- ✓ Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatų įgyvendinimas;
- ✓ Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo nuostatų laikymasis;
- ✓ Investicijų derinimo, investavimo ir investicinių projektų vykdymo sritis; Pagrįsto finansavimo iš Savivaldybės biudžeto užtikrinimo siekis;
- ✓ Vidaus kontrolė bendrovėje;

Auditas atliktas:

- ✓ Pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus³⁶;
- ✓ Siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad UAB Raseinių vandenys, organizuodama savo veiklą, siekia užtikrinti profesionalų procesą . Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų, taip pat fakto, kad netikrinime visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito ataskaitos skyrius	Audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
Turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo sritis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Savivaldybėje patvirtintos procedūros, užtikrinančios tinkamą turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą savivaldybėje; ✓ Vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus funkcijos užtikrina turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimą; ✓ Lūkesčių raštas išsamus 	<p>Dokumentų analizė; Dokumentų peržiūra ; Nagrinėjome <i>LR akcinių bendrovių įstatymą</i>, Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 patvirtintą Valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybės valdomose įmonėse tvarkos aprašą; pakeitimais; Raseinių rajono savivaldybės taryba sprendimus, susijusius su turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimu savivaldybėje; Raseinių rajono savivaldybės valdomų įmonių strategijų rengimo, tvirtinimo, atsiskaitymo ir pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarkos aprašą; Vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus nuostatus; Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2022 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 4-721 „Dėl Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Raseinių rajono savivaldybės 2021-2024 metų lūkesčių raštą UAB Raseinių vandenys.</p>

³⁶ 4000-asis TAAIS „Atitikties audito standartas“, prieiga per internetą:

https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/INTOSAI_standartai/4000-asis_TAAIS.pdf

		Klausimynus Pokalbis su: Savivaldybės administracijos, Bendrovės atstovais.
Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sritis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Savivaldybėje įgyvendinamos visos priskirtos funkcijos; ✓ Savivaldybėje atliekama specialiųjų planų stebėseną; ✓ Bendrovės rengiami planavimo dokumentai atitinka teisės aktus. ✓ Paviršinių nuotekų tvarkymas atitinka teisės aktų reikalavimus; 	<p>Dokumentų analizė; Dokumentų peržiūra; Nagrinėjome LR vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą, Raseinių rajono savivaldybės taryba 2018 m. birželio 29 sprendimu Nr. TS-242 patvirtino Raseinių rajono savivaldybės uždarytųjų akcinių bendrovių ir savivaldybės įmonių strategijų rengimo, tvirtinimo, atsiskaitymo ir pasiektų tikslų vertinimo tvarkos aprašą; <i>Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklės; Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-11, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką, patvirtintą Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3-92.; Raseinių rajono savivaldybės taryba 2019-12-19 sprendimu Nr. TS-370 patvirtintą Raseinių rajono savivaldybės paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą; <u>2021-10-28</u> sprendimu Nr. TS-261 patvirtintą Raseinių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą; <i>UAB Raseinių vandenys 2022-2026 m. veiklos ir plėtros planą.</i>; klausimynus. Pokalbis su: Savivaldybės administracijos, Bendrovės atstovais; i</i></p>
Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos sritis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Asmenys, einantys pareigas nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse, atitinka reikalavimus; ✓ Sudarant sandorius, laikomasi įstatymo reikalavimų; ✓ Fizinė ir veiklos apsauga atitinka geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros fizinės ir veiklos apsaugos reikalavimus 	<p>Dokumentų analizė; Dokumentų peržiūra ; Nagrinėjome LR nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo, Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų ir jiems nuosavybes teise priklausančios ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros fizinės ir veiklos apsaugos reikalavimų nuostatas; Bendrovės dokumentus. Klausimynus. Pokalbis su: Savivaldybės administracijos, Bendrovės atstovais.</p>
Investicijų derinimo, investavimo ir investicinių projektų vykdymo sritis; Pagrįsto finansavimo iš Savivaldybės biudžeto užtikrinimo siekis;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Investicijos derinamos, savivaldybėje patvirtintos procedūros. ✓ Investuojant į Bendrovę, atliekama išsami analizė; ✓ Užtikrinamas anksčiau įvykdytų projektų tęstinumas. 	<p>Dokumentų analizė; Dokumentų peržiūra ; Nagrinėjome Šilumos tiekėjų, nepriklausomų šilumos gamintojų, geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašo, LR valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatas. Duomenų analizė: Analizavome Savivaldybės tarybos priimtus sprendimus dėl investavimo į UAB Raseinių vandenys bei Bendrovės dokumentus, susijusius su investavimu. Pokalbis su: Savivaldybės administracijos, Bendrovės atstovais.</p>
Vidaus kontrolė	✓ Darbo užmokesčio ir viešųjų	Dokumentų analizė;

Bendrovėje:	pirkimų srityje sukurta stipri vidaus kontrolė.	Dokumentų peržiūra ; Nagrinėjome Bendrovės dokumentus darbo užmokesčio ir viešųjų pirkimų srityje. Pokalbiai su Bendrovės darbuotojais;
-------------	---	---